

Національний університет «ЛЬВІВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»
Інститут адміністрування і післядипломної освіти (ІАПО)
Кафедра теоретичної та прикладної економіки

ЗВІТ
про роботу науково-дослідного
Центру соціальної й демографічної політики
та управління «ДЕМОС» (за 2022 рік)

Науково-дослідний Центр «ДЕМОС» - створено при кафедрі теоретичної та прикладної економіки ІАПО НУ «Львівська політехніка» в березні 2017 року. [Електронний ресурс]. Положення про роботу Центру. Наказ ректора НУ «ЛП» від 01.03.2017р. №11-2-10) // Спосіб доступу: <http://lp.edu.ua/demos>

Мета Центру - проведення наукових досліджень, виконання науково-дослідних робіт у соціальній та гуманітарній сферах життєдіяльності людини, соціуму, держави; організація та проведення наукових і науково-практичних заходів з проблем соціально-гуманітарного розвитку територій; надання науково-технічних послуг (оцінювання, аналізування і прогнозування соціально-гуманітарних явищ та процесів); виготовлення науково-технічної продукції на замовлення підприємств, організацій, установ та фірм (розробка програм та проведення спеціальних маркетингових та соціологічних досліджень ринку праці та ринку освітніх послуг; техніко-економічне обґрунтування проектів соціального розвитку територій на замовлення органів влади різного рівня); провадження інноваційної діяльності (аналіз і моделювання впливу економіки знань і інформаційних технологій на структурні зрушення, економічне зростання і якість життя); забезпечення умов для сприяння підготовці студентів, аспірантів і докторантів, вирішення актуальних наукових і науково-технічних проблем економіки, співпраця з підприємствами, вищими навчальними закладами, установами, компаніями, у т.ч. закордонними.

I. Організаційно-адміністративна діяльність:

- Проведено роботу з планування та організації науково-методичних семінарів Центру:
 - планування тематики доповідей й визначення відповідальних осіб за проведення заходів,
 - підготовка листів, запрошень, прес-релізів заходів,
 - контроль за висвітленням новин на сайті НДЦ «Демос».
- Забезпечено загальний супровід підготовки проектів та подачу нових заявок (науково-дослідних робіт) до участі у конкурсах (Садова У.Я.);
- Забезпечено організацію взаємодії учасників творчого колективу НДЦ «ДЕМОС» ТПЕ, представників інших освітніх та науково-дослідних структур ІАПО та НУ «ЛП», а також зовнішніх стейкхолдерів Проектів (відп. Садова У.Я., Степура Т.М., Сорочак О.З., Корицька О.І., Дідух Н.М.).

II. Науково-пошукова та дослідно-проектна діяльність:

2.1. ПРОЕКТ: «Розвиток біоекономіки західного регіону України: виробництво екотари з біодеградабельних полімерів». Проект регіонального розвитку в рамках бюджетної програми «Підтримка регіональної політики України». Замовник Міністерство розвитку громад і територій України (Ініціатор ЛОДА). Тривалість Проекту: 2021-2023 рр. (Наук. кер. Садова У.Я.). **II етап (2022р.)– НАЗВА ЕТАПУ «Розробка технічної документації для вибору технології виробництва різних видів екотари з біодеградабельних полімерів, а також рекомендації щодо умов і ризиків її використання».** Договір не укладався (призупинене фінансування).

ВИКОНАНО ЗА ЗВІТНИЙ ПЕРІОД:

1. Проведено 4 робочі зустрічі з колективом дослідників і винахідників Львівського національного університету імені Івана Франка, НУ «Львівська політехніка», ДУ «Інститут регіональних досліджень НАН України імені М.І. Долишнього», Луцького національного технічного університету, Сумського національного аграрного університету, Державного податкового університету **в рамках підготовки аналітичної доповіді «Нова економіка пластмас: потенціал, технології, стимули».** Аналітична доповідь є результатом міждисциплінарних досліджень проблеми відповідального виробництва і споживання продукції з пластмас. На основі вивчення світового досвіду вирішення цієї проблеми, а також її стану в Україні сформульовані висновки і рекомендації щодо економічних, технологічних та інших рішень для реалізації Цілей сталого розвитку в частині використання екологічно безпечних видів полімерів.

2. Екскурсія в лабораторію кафедри хімічної технології та переробки пластичних мас, створеної в рамках реалізації Проекту «Розвиток біоекономіки Західного регіону України: виробництво екотари з біодеградабельних полімерів».

3. Забезпечено рецензування, рекомендацію до друку та публікацію аналітичної доповіді «Нова економіка пластмас: потенціал, технології, стимули» (Науково-технічна рада Національного Університету «Львівська політехніка», протокол № 10/1 від 26 жовтня 2022 р.).

Нова економіка пластмас: потенціал, технології, стимули: = The new plastics economy: potential, technology, stimulus: аналіт. доп. / [Гринькевич О.С., Садова У.Я., Матковський С.О. та ін.] Львів : ЛНУ імені Івана Франка, НУ «Львівська політехніка». 2022. – 80 с.

4. Проведено громадську презентацію аналітичної доповіді «Нова економіка пластмас: український контекст» за участю зацікавлених сторін, зокрема, голови ГО «Центр громадських та медійних ініціатив», засновниці та координаторки ZERO WASTE Academy Анни Прокаєвої.

2.3. (Проектні заявки). Організовано підготовку та подачу заявок (аплікаційних форм) на конкурс інноваційних проектів «Інноваційний університет та лідерство». Фаза VI: Моделі академічної автономії та університет в системі освіти впродовж життя». Конкурс організовано МОН України під почесним патронатом спілки ректорів вищих навчальних закладів України та МОН Республіки Польщі під почесним патронатом Фондації польських ректорів «Artes Liberales (Інститут суспільства знань)» (Варшавський та Ягелонський університети), 2022р.

Заявка Степури Т.М. Мікропроект на тему «Моделі гнучкого управління якістю вищої освіти в умовах змін» спільно з представниками Луцького національного технічного університету та Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя). У рамках академічної мобільності взято участь у серії тренінгів, зустрічей та консультацій – з 10.10.2022р. до 04.11.2022 р. Частиною цього проекту, який буде виконуватися у 2023 році у Національному університеті «Львівська політехніка», є діяльність щодо пошуку нових форм і методів набуття практичних навичок здобувачів освіти як реалізації здатності університету формувати академічну автономію та підвищувати якість освіти, розробки та впровадження пропозицій щодо покращення системи забезпечення якості вищої освіти у частині формування практичних і трансверсальних навичок.

Заявка Садової У.Я. Мікропроект на тему «Академічні моделі і профілі наукових керівників у контексті європейських і світових практик» в рамках проекту «Інноваційний науковий керівник PhD» Спільно з представниками Національної академії педагогічних наук України та НАЗЯВО, НТУ «Дніпровська політехніка», Донецького національного університету імені Василя Стуса, Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К.Д.Ушинського. У рамках академічної мобільності взято участь у серії тренінгів, зустрічей та консультацій – з 07.11.2022 р. до 02.12.2022 р.

III. Науково-методична, науково-організаційна та експертна діяльність

III.1. Організація семінарів/вебінарів в НДЦ «ДЕМОС»:

III.1.1. *Уляна Садова, Ольга Гринькевич, Володимир Саріогло, Артем Артюхов* Круглий стіл на тему «Про перспективи формування регіонального замовлення: від теорії до практики» (Обговорення Методики формування регіонального замовлення на підготовку фахівців і робітничих кадрів: рекомендації місцевим органам виконавчої влади щодо стратегічного планування кадрових потреб¹). Львів: З участю членів команди ГО «Центр досліджень і моніторингу якості та мобільності людських ресурсів». (Львів, НДЦ «ДЕМОС», 27 січня 2022 р.).

III.1.2. *Ольга Корицька* Науково-практичний онлайн-семінар на тему «Діловий етикет. Правила етикету – правила успіху» (17 лютого 2022р.). Змішаний

¹ Методика формування регіонального замовлення на підготовку фахівців і робітничих кадрів: рекомендації місцевим органам виконавчої влади щодо стратегічного планування кадрових потреб. Львів: ГО «Центр досліджень і моніторингу якості та мобільності людських ресурсів». 2021. 42 с.

формат: НДЦ "ДЕМОС" та онлайн на платформі MSTeams).

III.1.3. *Садова У.Я., Степура Т.М., Корицька О.І., Дідух Н.М.* Круглий стіл до ювілею НДЦ «ДЕМОС»: он-лайн-зустріч з Лауреатом державної премії України, членом команди розробників літака АН-225 «МРІЯ» Мироном Садовим (1 березня 2022 р.).

III.1.4. *Я.Мандюк, Н.Дідух, У.Садова, О.Корицька, Т.Степура* Вебінар на тему «Криптовалюта і її вплив на економіку, державу, суспільство: від важливої теми до нової опп «цифрова соціоекономіка». Презентація ОПП «Цифрова соціоекономіка» (рівень бакалавра). (25 травня 2022 року).

III.1.5. *Я.Мандюк, Н.Дідух, У.Садова.* Науково-методичний семінар в рамках підготовки конференції «Публічне управління та адміністрування: конкурентні виклики сучасності». Тема «Блокчейн як система відносин, драйвер довіри та елемент цінностей нового суспільства: у пошуку конкурентних переваг» // V Всеукраїнська науково-практична інтернет-конференція «Публічне управління та адміністрування: конкурентні виклики сучасності» (проведено 2 червня 2022р. через сигнал тривоги)

III.1.6. *Р.Теслюк, О.Гринькевич, Д.Бідюк, В.Левицький, Ю.Мельник* Семінар на тему «Розвиток інституційних засад державної політики у сфері циркулярної економіки. Боротьба з пластиком: команда «Lviv Bio Plast»&стартап«Рекава»». Екскурсія у лабораторію у рамках реалізації Проєкту регіонального розвитку «Розвиток біоекономіки Західного регіону України: виробництво екотари з біодеградабельних полімерів» (2021–2023 рр.). (2 червня 2022р.)

III.1.7. *У.Садова, Т.Степура, О.Корицька, Н.Дідух, О.Рісний.* Науково-практичний семінар на тему «Цифровізація економіки і нові освітньо-професійні програми: ОПП «Цифрова соціоекономіка» (рівень бакалавра)»: міждисциплінарний курс на стику економіки, соціальної сфери та ІТ» (ЛМЦЗ, 23 червня 2022р.).

III.1.8. *У.Садова, О.Гринькевич* Науково-практичний семінар «Розвиток територіальних громад Львівщини: потреби, ресурси, можливості» (підготовка до круглого столу ЛОДА на тему «Відкриті дані і місцева статистика» (ЛОДА, 27 липня 2022р.).

III.1.9. *О.Корицька,, Н.Дідух та ін.* 80-а студентська науково-технічна конференція «Публічне управління та адміністрування». Підсекція IV «Соціально-економічний стан України в умовах війни» (19 та 20 жовтня 2022 р.).

III.1.10. *Ольга Гринькевич, Анна Прокаєва, Уляна Садова* Презентація аналітичної доповіді «Нова економіка пластмас: український контекст» (3 листопада 2022р.).

III.1.11. *О.Корицька* Семінар-тренінг для колективу Техніко-економічного фахового коледжу Національного університету «Львівська політехніка» «Самопрезентація. Перше враження» (16 листопада 2022р.).

III.1.12. *Уляна Садова., Тетяна Степура, Ольга Корицька, Наталія Дідух* «Перегук віків: до питання про минуле і сучасне докторських шкіл в Україні»// Міжнародний науковий онлайн-семінар «Доктор філософії Олена

Степанів: географ, краєнавець, освітянин», присвячений 130-річчю від дня народження (20 грудня 2022 р., м.Львів).

Ш.1.13. *Анна Шендер, Наталя Дідух, Уляна Садова* Тематичний вебінар «Креативний сектор економіки. Турецький досвід» (28 грудня 2022р.).

2. Участь в організації та роботі конференцій, нарад, вебінарів поза межами НДЦ «ДЕМОС» НУ «ЛП»: пленарні та секційні засідання, тематичні доповіді, громадське обговорення, зокрема:

Ш.2.1. Засідання Регіональної ради професійної освіти ДОН при голові ЛОДА (Садова У.Я.)

Ш.2.2. Тренінг із ділового етикету на тему: «Самопрезентація. Перше враження» . В рамках циклової комісії Техніко-економічного фахового коледжу НУ «Львівська політехніка» (співорг.) 16.11.2022р. (Корицька О.І.).

Ш.2.3. V Всеукраїнська науково-практична інтернет-конференція «Публічне управління та адміністрування: конкурентні виклики сучасності» (проведено 2 червня 2022р. (Я.Мандюк, Н.Дідух, У.Садова, О.Корицька, Т.Степура.)

Ш.2.4. Круглий стіл ЛОДА на тему «Відкриті дані і місцева статистика» (ЛОВ/ДА, 27 липня 2022р.) (Садова У. Я., Гринькевич О.С.).

Ш.2.5. Спільний круглий стіл з учасниками кампанії за ресайклінг Kharkiv Zero Waste Academy та екобренду «Прихисти пакет» (кер. *Анна Прокаєва*) за участю представників ГО, територіальних громад, ЗВО, бізнесу. Перша онлайн презентація нашої Аналітичної доповіді "Нова економіка пластмас: потенціал, технології, стимули" (4 листопада 2022р.).

Ш.2.6. Міжнародна науково-практична конференція „Університет і війна» Ягелонський університет у Кракові (Краків, 25 листопада 2022 р.). (Садова У.Я.).

Ш.2.7. Міжнародний науковий онлайн-семінар «Доктор філософії Олена Степанів: географ, краєнавець, освітянин», присвячений 130-річчю від дня народження (20 грудня 2022 р., м.Львів). (Уляна Садова., Тетяна Степура, Ольга Корицька, Наталія Дідух).

Ш.2.8. Всеукраїнська науково-практична конференція, присвячена 165-річчю заснування університету та 70-річчю створення економічного факультету «Організаційно-економічні та соціальні складові розвитку підприємництва» (25 травня 2022 р. м. Львів, Львівський національний університет природокористування). (Степура Т. М., Яцків М. І., Пушак Г. І.).

Ш.2.9. II Міжнародна науково-практична конференція «Розбудова внутрішніх систем забезпечення якості в закладах вищої освіти України: інструменти та виклики» (17–18 листопада 2022 р., м. Київ, КНУ імені Т.Г.Шевченка). (Степура Т.М., Корицька О.І.).

3. Підготовка наукових кадрів (керівництво аспірантами, докторантами, здобувачами, участь у роботі спеціалізованих вчених рад, рецензування та опонування дисертаційних робіт, підготовка експертних висновків за результатами дисертаційних робіт).

Робота Спеціалізованих вчених рад:

III.3.1. взято участь в установчому засіданні спеціалізованої вченої ради з присудження наукового ступеня доктора наук Д.35.052.26 Національного університету «Львівська політехніка» (профіль ради: 08.00.07 «Демографія, економіка праці, соціальна економіка і політика» 08.00.09 «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності)»), яка розпочала роботу в 2022 році (заст. голови спецради д.е.н., проф. Садова У.Я., члени спецради д.е.н., доц. Степура Т.М., д.е.н., проф. Гальків Л.І. д.е.н., ст.н.сп. Біль М.М., д.е.н., проф. Гринкевич С.С., д.е.н., проф. Семів Л.К.).

IV. Рецензування наукової продукції.

IV.1. Рецензія на запит щодо відкриття наукової теми «Нові підходи до реалізації системи ефективного управління науковим комплексом регіону відповідно до вимог сталого розвитку (на прикладі західного регіону України)» для виконання Західним науковим центром НАН Укахни і МОН України (21.07.2022р.).

IV.2. Рецензія на монографію Бондаревської К.В. «Стратегія забезпечення соціальної безпеки на ринку праці України» (д.е.н., доцента, професора кафедри соціального забезпечення та податкової політики Університету митної справи та фінансів, м. Дніпро) для рекомендації до друку (25.12.2022 р.).

IV.3. Рецензія на монографію «Міграційна мобільність молоді: можливості та виклики розвитку людського потенціалу Карпатського регіону України» (М. Біль, О. Мульска, І. Бараняк, О. Махонюк, М. Карп'як, м. Львів, ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М.І.Долішнього») для рекомендації до друку (22.11.2022 р.)

IV.4. Рецензія на статтю „Approach to population estimation in Ukraine using mobile operators' data” Statistics in Transition (SiTns) – Poland (7.10.2022р.).

IV.5. Лист підтримки проекту фундаментального дослідження науковців Бердянського державного педагогічного університету «Українські університети в нових реаліях: вплив війни та механізми збереження наукового і кадрового потенціалу підготовки фахівців високотехнологічних галузей» (7.12.2022р.)

V. Робота у складі Експертних Комісій:

V.1. Садова У.Я. Робота у складі об'єднаної конкурсної комісії з присудження Премії ВРУ молодим ученим та іменних стипендій ВРУ для молодих учених – докторів наук (член комісії). Рішення Комітету ВРУ з питань освіти, науки та інновацій. Комітет Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій. Протокол № 90 від 15. 12. 2021 року зі змінами від 18.10.2022 до протоколу №108 від 18.10.2022).

V.2. Садова У.Я. - Голова ЕК на кафедрі «Менеджменту, економіки та туризму» Львівського Інституту МАУП. Напрямок підготовки «Менеджмент» Шифр 6.030601. Галузь знань 0306 «Менеджмент і адміністрування. Спеціальність «Менеджмент організацій і адміністрування»; Шифр

7.03060101.

V.3. *Степура Т.М.* – *Голова ЕК* у Карпатському інституті підприємництва ВНЗ «Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна». Напрямок підготовки «Фінанси».

VI. Стажування наукових кадрів на базі НДЦ «ДЕМОС»

- – на базі НДЦ «ДЕМОС» не проводилося;

VII. Стажування членів команди НДЦ «ДЕМОС»:

➤ Міжнародна академічна мобільність

Серія тренінгів в рамках конкурсного проекту «Інноваційний університет та лідерство. Фаза VI: Моделі академічної автономії та університет в системі освіти впродовж життя»: на базі Варшавського університету та Ягеллонського університету. Конкурс організовано МОН України, МОН Республіки Польщі під поченисним патронатом спілки ректорів вищих навчальних акладів України та Фондації польських ректорів «Artes Liberales (Інститут суспільства знань)» (Варшавський та Ягелонський університети), 2022р.

Серія зустрічей та консультацій з інформаційної підтримки у підготовці мікропроектів (м. Краків, м. Варшава, Польща). Загальний обсяг тренінгів, зустрічей, консультацій – 120 академічних годин.

Д.е.н., доц. Степура Т.М. - **термін стажування:** з 10.10.2022 р. до 04.11.2022 р. **Мета відрядження:** стажування. Зміст стажування – участь у серії тренінгів, зустрічей та консультацій, підготовка мікропроекту на тему «Моделі гнучкого управління якістю вищої освіти в умовах змін» (спільно з представниками Луцького національного технічного університету та Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя).

Частиною спільного проекту є діяльність щодо пошуку нових форм і методів набуття практичних навичок здобувачів освіти як реалізації здатності університету формувати академічну автономію та підвищувати якість освіти, розробки та впровадження пропозицій щодо покращення системи забезпечення якості вищої освіти у частині формування практичних і трансверсальних навичок. Ця діяльність буде продовжуватися мною у Національному університеті «Львівська політехніка». Звіт заслуханий на засіданні кафедри теоретичної та прикладної економіки, протокол № 5 від 22.11.2022 р.

Д.е.н., проф. Садова У.Я. - **Термін відрядження:** з 07.11.2022 р. до 02.12.2022 р. **Мета відрядження:** стажування. Зміст стажування - участь у серії тренінгів, зустрічей та консультацій, підготовка мікропроекту на тему «Академічні моделі і профілі наукових керівників у контексті європейських і світових практик» (Спільно з представниками Національної академії педагогічних наук України та НАЗЯВО, НТУ «Дніпровська політехніка», Донецького національного університету імені Василя Стуса, Південноукраїнського національного педагогічного університету імні К.Д.Ушинського). Частиною проекту є дослідження на тему «Інноваційний науковий керівник», в основу чого покладена ідея підвищення якості

дисертаційних досліджень, а також самого процесу підготовки докторів філософії загалом. До Проєкту є інтерес зі сторони польських колег, які готові до реалізації спільного обстеження аудиторії докторантів та їх керівників на предмет трьох груп проблем: ефективності роботи докторських шкіл за показниками кількості захищених дисертаційних робіт, в т.ч. з врахуванням нормативних термінів навчання; якості комунікації зацікавлених сторін в академічній співпраці (добročесності стосунків, морально-етичних аспектів взаємовідносин між керівником та докторантом). Серед завдань визначено розробку нормативної моделі (портрету) сучасного наукового керівника, опис його функціоналу та універсальних компетентностей, та на підставі цього розробку програми підвищення кваліфікації наукових керівників з врахуванням викликів та переваг цифрової трансформації суспільства, адаптації кращих практик, інновацій, побачених в Варшавському та Ягеллонському університетах. Тема авторської частини мого дослідження сформульована як «Академічні моделі і профілі наукових керівників у контексті європейських та світових практик» (фокус – докторські школи)). Ця діяльність буде продовжуватися мною у Національному університеті «Львівська політехніка». Звіт заслуханий на засіданні кафедри теоретичної та прикладної економіки, протокол № 6 від 09 грудня 2022 р.

➤ **Стажування в Україні**

1. **Д.е.н., проф. Садова У.Я.** Отримано *сертифікат про стажування* обсягом 1 кредит ЄКТС (30 годин) шляхом участі у Міжнародному науковому онлайн-семінарі до 130-ліття від дня народження Олени Степанів «Доктор філософії Олена Степанів: географ, краєзнавець, педагог» (від 20 грудня 2022 року). СЕРТИФІКАТ № 245/12. (ЛНУ імені Івана Франка).

2. **Д.е.н., доц. Степура Т.М.** Отримано *сертифікат про стажування* обсягом 1 кредит ЄКТС (30 годин) шляхом участі у Міжнародному науковому онлайн-семінарі до 130-ліття від дня народження Олени Степанів «Доктор філософії Олена Степанів: географ, краєзнавець, педагог» (від 20 грудня 2022 року). СЕРТИФІКАТ № 245/12. (ЛНУ імені Івана Франка).

3. **К.е.н., асист. Корицька О.І.** Отримано *сертифікат про стажування* обсягом 1 кредит ЄКТС (30 годин) шляхом участі у Міжнародному науковому онлайн-семінарі до 130-ліття від дня народження Олени Степанів «Доктор філософії Олена Степанів: географ, краєзнавець, педагог» (від 20 грудня 2022 року). СЕРТИФІКАТ № 245/12. (ЛНУ імені Івана Франка).

СЕРТИФІКАТИ Асоціації інноваційної та цифрової освіти, Інститут модернізації змісту освіти: про проходження курсу «Школа тренерів 3.0». Кваліфікація «Тренер» (з відзнакою) – СЕРТИФІКАТ №12 від 07 грудня 2022 року.

Сертифікат №53138283 в обсязі 10 годин. Курс: Професія: Бізнес-тренер (Школа Тренерів). (23.10.2022).

Сертифікат №75633514 в обсязі 39 годин. Курс: Ораторське мистецтво (у форматі SCORM). (31.10.2022) від

Сертифікат №51101186 в обсязі 8 годин. Курс: Організація дистанційного навчання (у форматі SCORM). (06.11.2022).

Сертифікат №64009645 в обсязі 3 години. Курс: Діловий етикет (у форматі SCORM).(11.12.2022).

4. Інж. Дідух Н.М.

Навчання за курсом «Професійна візуалізація та моделювання в Autodesk 3ds Max (Львів, 16.11.2021-15.08.2022рр.). Комп'ютерна Академія ІТ СТЕР. Диплом LVY-010028.

VIII. Продукція науково-пошукової та дослідної діяльності:

VIII 1. Монографії:

VIII 1.1. Research of the human potential for the development of the socio-economic system in the industrial revolution conditions and digitalization of the economy. In: *Management of socio-economic system development based on project management in conditions of economy and society digitalization: monograph / under the editorship R. Feshchur; [S. Shyshkovskiy, T. Stepura, M. Tymoshchuk, A. Yakymiv, O. Trevoho].* Volume 1. Lviv: Rastr-7, 2023. 140 p. (P. 94-137).

VIII .2. Аналітична доповідь:

VIII 2.1. Нова економіка пластмас: потенціал, технології, стимули = The new plastics economy: potential, technology, stimulus: аналіт. доп./[Гринькевич О.С., Садова У.Я., Матковський С.О. та ін.]. – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, НУ «Львівська політехніка». 2022. – 80с. – URL: https://econom.lnu.edu.ua/wpcontent/uploads/2016/04/a_dopovid.pdf (№10173 від 26.12.2022р.)

VIII. 3. Наукові видання, статті у фахових виданнях, тези конференцій

VIII.3.1. *Uliana Sadova, Tetiana Stepura, Olga Korytska* Formation of digital databases in monitoring of realization of educational-intellectual potential of the regions of Ukraine. Technology audit and production reserves — No2/4(64), 2022 ум.д.ар. (№36-300/2021, Науково-дослідні роботи, що виконуються за бюджетними програмами) (*Web of Science*). - URL: <https://zenodo.org/record/6607666#.Yqce2WBBY3A>

VIII.3.2. *Semenyuk N., Dudok G., Skorokhoda T., Bratychak M., Sadova U., Scorohoda V.* Regularities of obtaining silver nanoparticles in the presence of polyvinylpyrrolidone and their application for osteoplastic composites // *Chemistry Chemical Technology*. – 2022. -Vol.16, #3. – P. 404-410 http://science2016.lp.edu.ua/sites/default/files/Full_text_of_%20papers/full_text_1175.pdf (*SCOPUS*).

VIII.3.3. *Inna Zhuk, Alina Khaletska, Tetiana Stepura, Eduard Shchepanskiy, Uliana Sadova and Vasyl Pyla* Public Administration System in the Field of Finance Under the Influence of Digitalization / *Economic Affairs*, Vol. 67, No. 03, pp. 225-231, June 2022 - P. 225-231ю. - URL.: <https://ndpublisher.in/admin/issues/EAv67n3k.pdf> (*Web of Science*).

VIII.3.4. *Садова У. Я., Степура Т. М., Корицька О. І., Кіндзюр О. С.*

Оцінювання готовності закладів вищої освіти в Україні до викликів цифрової економіки (на прикладі економічних спеціальностей). *Бізнес Інформ*. Харків, 2021. № 12. – С. 79–86. 0,36 ум.д.ар. (№36-300/2021, Науково-дослідні роботи, що виконуються за бюджетними програмами). URL: business-inform-2021-12_0-pages-79_86.pdf

VIII.3.5. Садова У. Я., Степура Т. М. Від проблем працевлаштування випускників до нових конкурентоспроможних освітніх послуг // Особливості розвитку цифрової економіки в умовах інформаційно-технологічних викликів : збірник тез доповідей I Всеукраїнської науково-практичної конференції (Трускавець, 20 жовтня 2022 р.). – 2022. – С. 118–120.

VIII.3.6. Степура Т. М. Регіональна диференціація розвитку освітньо-інтелектуальної компоненти людського потенціалу України. *Актуальні проблеми розвитку економіки регіону : науковий журнал*. Івано-Франківськ : Вид-во Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. 2021. Вип. 17, т. 2. С. 8–19.

VIII.3.7. Садова У., Степура Т., Корицька О. Розвиток інститутів освіти і виклики цифрової економіки. *Вісник Львівського університету. Серія економічна*. 2021. Випуск 61. С. 265-278. 0,62 ум.д.ар. (№36-300/2021, Науково-дослідні роботи, що виконуються за бюджетними програмами) - DOI: <http://dx.doi.org/10.30970/ves.2021.61.0.6122>.

VIII.3.8. *Stepura Tetiana*. Qualitative Mechanisms of Modern Economic System's Development. *Mechanism of Economic Regulation*, 2021, No 4, 83–93. DOI: <https://doi.org/10.21272/mer.2021.94.10>.

VIII 4. Тези конференцій:

VIII.4.1. Мельник М., Садова У.Я. Зайнятість населення і її роль в економіці України воєнного стану // *Публічне управління та адміністрування в умовах війни і в поствоєнний період в Україні* : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. у трьох томах, м. Київ, ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України, 15-28 квітня 2022 р.; ред. колегія : І.О. Дегтярьова, В.С. Куйбіда, П.М. Петровський та ін., уклад. Т.О. Мельник. Т. 2. К. : ДЗВО «УМО» НАПН України, 2022. 246 с. (С.72-75) : [Збірник тез Том II.pdf](#)

VIII.4.2. Мандюк Я.Ю., Садова У.Я. Блокчейн як система відносин, драйвер довіри та елемент цінностей нового суспільства: у пошуку конкурентних переваг // *Публічне управління та адміністрування: конкурентні виклики сучасності*: Матеріали V всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції – Львів: ТзОВ «Галицька видавнича спілка», 2022. - URL: <https://lpnu.ua/sites/default/files/2020/pages/187/zbirnik-03062022.pdf>

VIII.4.3. Степура Т., Корицька О. Забезпечення якості освіти в умовах цифрового суспільства. *Розбудова внутрішніх систем забезпечення якості в закладах вищої освіти України: інструменти та виклики* : електрон. наук. зб. тез доп. II Міжнар. наук.-практ. конф. (17–18 лист. 2022 р.). К. : ВПЦ «Київський університет», 2022. С. 179-182.

VIII. 4.4. *Stepura T. M., Melnyk O. M.* Trends of formation of competitive relations

in the labor market of military economy. *Публічне управління та адміністрування: конкурентні виклики сучасності*: Матеріали V всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції. Львів: ТзОВ «Галицька видавнича спілка», 2022. 93-94 с. URL:

<https://lpnu.ua/sites/default/files/2020/pages/187/zbirnik-03062022.pdf>

VIII.4.5. *Стенура Т. М., Яцків М. І., Пушак Г. І.* Підтримка підприємництва в Україні у воєнний та повоєнний час. *Організаційно-економічні та соціальні складові розвитку підприємництва* : Збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції. Львів: Львівський національний університет природокористування, 2022. С. 245-247.

VIII.4.6. *Безе А.О., Корицька О.І.* Державне управління банківською системою в Україні в період війни. *Публічне управління та адміністрування: конкурентні виклики сучасності*: Матеріали V Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції (м. Львів, 02 червня 2022 р.). Львів: ТзОВ «Галицька видавнича спілка», 2022. 101 с. С. 9. 1 електрон. опт. диск (CD-ROM).

VIII.4.7. *Biliienko R., Korytska O.* Ethics of functioning of some companies in Ukraine in conditions of war (on the example of Philip Morris). *Публічне управління та адміністрування: конкурентні виклики сучасності*: Матеріали V Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції (м. Львів, 02 червня 2022 р.). Львів: ТзОВ «Галицька видавнича спілка», 2022. 101 с. С. 92. 1 електрон. опт. диск (CD-ROM).

VIII. 4.8. *Грицюк Т.В, Корицька О.І.* Управління бізнесом в Україні в умовах війни. *Публічне управління та адміністрування: конкурентні виклики сучасності*: Матеріали V Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції (м. Львів, 02 червня 2022 р.). Львів: ТзОВ «Галицька видавнича спілка», 2022. 101 с. С. 17. 1 електрон. опт. диск (CD-ROM).

VIII.4.9. *Квасов О.І., Корицька О.І.* Функціонування міжнародних компаній під час війни (на прикладі Auchan SA). *Публічне управління та адміністрування: конкурентні виклики сучасності*: Матеріали V Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції (м. Львів, 02 червня 2022 р.). Львів: ТзОВ «Галицька видавнича спілка», 2022. 101 с. С. 35. 1 електрон. опт. диск (CD-ROM).

VIII.4.10. *Коломісць В.І, Корицька О.І.* Управління золотовалютними резервами російської федерації після 24.04.22. *Публічне управління та адміністрування: конкурентні виклики сучасності*: Матеріали V Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції (м. Львів, 02 червня 2022 р.). Львів: ТзОВ «Галицька видавнича спілка», 2022. 101 с. С. 36. 1 електрон. опт. диск (CD-ROM).

VIII.4.11. *Олійник Ю.Б., Корицька О.І.* Відновлення економічної системи в Україні після війни. *Публічне управління та адміністрування: конкурентні виклики сучасності*: Матеріали V Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції (м. Львів, 02 червня 2022 р.). Львів: ТзОВ «Галицька видавнича спілка», 2022. 101 с. С. 59. 1 електрон. опт. диск (CD-ROM).

VIII.4.12. *Романюк О.І., Корицька О.І.* Державне управління соціальним

захистом населення в Україні під час воєнного періоду. *Публічне управління та адміністрування: конкурентні виклики сучасності*: Матеріали V Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції (м. Львів, 02 червня 2022 р.). Львів: ТзОВ «Галицька видавнича спілка», 2022. 101 с. С. 70. 1 електрон. опт. диск (CD-ROM).

VIII.4.13. *Корицька О. І., Білієнко Р. А.* Економічні та етично-моральні аспекти діяльності Philip Morris в Україні в умовах воєнних дій // *Публічне управління та адміністрування в умовах війни і в поствоєнний період в Україні* : матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції (15–28 квітня 2022 р., Київ). – 2022. – С. 44–47. 0,18 ум.д.ар.

VIII. 4.14. *Грицюк Т. В., Корицька О. І.* Розвиток Інтернет-банкінгу в Україні // *Особливості розвитку цифрової економіки в умовах інформаційно-технологічних викликів* : Збірник тез доповідей I Всеукраїнської науково-практичної конференції (Трускавець, 20 жовтня 2022 р.). – 2022. – С. 43–45. 0,13 ум.д.ар.

VIII. 5.. Електронні публікації: Сайт НДЦ «ДЕМОС»:

Висвітлення роботи семінарів/вебінарів:

VIII. 5.1 .*Ольга Корицька, Уляна Садова* **Від ділового етикету до етичного інтелектуалізму: пошук орієнтирів до цифрової ери** (за матеріалами науково-практичного он-лайн семінару на тему «Діловий етикет. Правила етикету – правила успіху»), 17 лютого 2022 р. - [Електронний ресурс]. – Спосіб доступу: <https://lpnu.ua/sites/default/files/2022/4/27/news/19386/000-tekst-seminar.pdf>

VIII. 5.2. *Садова У.Я., Степура Т.М., Корицька О.І., Дідух Н.М* **Якби можна було повернутись назад... 3 Днем народження «ДЕМОС»** - 1 березня 2022 р. - [Електронний ресурс]. – Спосіб доступу: <https://lpnu.ua/sites/default/files/2022/3/9/news/21953/000-na-dkur-moe.pdf>

VIII. 5.3 *У.Садова, Я.Мандюк, Т.Степура, О.Корицька, Н.Дідух* **Криптовалюта і її вплив на економіку, державу, суспільство: від важливої теми до нової опп «цифрова соціоекономіка»** (за результатами вебінару, проведеного 25 травня 2022 року) . - [Електронний ресурс]. – Спосіб доступу: <https://lpnu.ua/sites/default/files/2022/5/30/news/20042/demos-000-tekst-6062022.pdf>

VIII. 5.4. V Всеукраїнська науково-практична інтернет-конференція «Публічне управління та адміністрування: конкурентні виклики сучасності». - 2 червня 2022 р. - [Електронний ресурс]. – Спосіб доступу: <https://www.facebook.com/tpe.iapo/posts/pfbid0j2JqAnSjgZaMaCR1K2itbkaTjMgbvuSKo6bMb57poA2taCc3bLVPkMox2j7DD4AEI>

VIII. 5.5. *Наталія Михальчишин, Уляна Садова, Юрій Мельник, Ольга Гринькевич, Роман Теслюк* **Інтереси науки в умовах економіки воєнного стану: дослідження, зустрічі, події** - 2 червня 2022 р. - [Електронний ресурс]. – Спосіб доступу: <https://lpnu.ua/sites/default/files/2022/6/15/news/20131/000-vebinar-bioplastik.pdf>

VIII. 5.6. *Уляна Садова, Тетяна Степура* **3 вересня у Львівській політехніці**

діятиме бакалаврська програма «цифрова соціоекономіка» (23 червня 2022 р.) - [Електронний ресурс]. – Спосіб доступу: <https://lpnu.ua/news/z-veresnia-u-lvivskii-politekhniitsi-diiatyme-bakalavraska-prohrama-tsyfrova-sotsioekonomika>

VIII. 5.7. Уляна Садова, Ольга Гринькевич **Відкриті дані і місцева статистика: погляд знизу** (27 липня 2022 р.) - [Електронний ресурс]. – Спосіб доступу: <https://lpnu.ua/sites/default/files/2022/8/2/news/20616/000-vebinar-misceva-statistika.pdf>

VIII. 5.8. Уляна Садова, Тетяна Степура, Ольга Корицька, Наталя Дідух **80-а студентська науково-технічна конференцій: болючі теми, віддалена участь, креативні студенти** (Кафедра ТПЕ: Підсекція IV «Соціально-економічний стан України в умовах війни», 19 та 20 жовтня 2022 р.). - [Електронний ресурс]. – Спосіб доступу: <https://lpnu.ua/sites/default/files/2022/10/31/news/21302/80-stud-ntkdocx.pdf>

VIII. 5.9. Наталя Дідух, Ольга Корицька, Тетяна Степура, Уляна Садова **Перегук віків: до питання про минуле, сучасне і майбутнє пошукових інтересів українських вчених** (за результатами вебінару «Самопрезентація. Перше враження» (16 листопада 2022 р.; обговорення відкритої лекції д.е.н., доцента кафедри ТПЕ Тетяни Степури на тему «Основи соціальної безпеки» (19 грудня 2022 року), Міжнародного наукового онлайн-семінару «Доктор філософії Олена Степанів: географ, краєнавець, освітянин», присвяченого 130-річчю від дня народження видатної особи і вченої (20 грудня 2022 р., м.Львів). - [Електронний ресурс]. – Спосіб доступу: <https://lpnu.ua/sites/default/files/2023/1/12/news/22059/000-na-druk-pererobleno2.pdf>

VIII. 5.10. Анна Шендер, Наталя Дідух, Уляна Садова **Креативні індустрії турецької економіки і Україна: до питання пошуку шляхів повоєнного відродження держави** (за матеріалами першої презентації Аналітичної доповіді про Нову економіку пластмас та український контекст (3 листопада 2022 року) та українсько-турецького вебінару, 28.12.2022 р. - [Електронний ресурс]. – Спосіб доступу: <https://lpnu.ua/sites/default/files/2023/1/12/news/22065/000-kreativni-industrii-turechchina.pdf>

IX. Організація студентської наукової роботи:

IX.1. Підготовка студентів до участі в наукових конференціях:

В т.ч. тези конференцій студентів²:

IX.1.1_ Лопачук О. Тенденції неповернення біженців в Україну/ 80-та студентська науково-технічна конференція: збірник тез доповідей. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2022. - С. 228-230. (кер. - асист. О.Корицька). - Режим доступу: - URL.: <https://science.lpnu.ua/sites/default/files/attachments/2021/nov/25578/zbirnyk2022f>

² 80-та студентська науково-технічна конференція: збірник тез доповідей. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2022. – Режим доступу: <https://thinkasia.org/bitstream/handle/11540/12235/WEB20-17.pdf?sequence> .

[in221084.pdf](#)

IX.1.2. *Папроцька В.* Динаміка інфляційних процесів в Україні: фактор війни/ 80-та студентська науково-технічна конференція: збірник тез доповідей. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2022. – С. 220-222. (кер. - проф. У. Садова). - Режим доступу- URL.:

https://science.lpnu.ua/sites/default/files/attachments/2021/nov/25578/zbirnyk2022f_in221084.pdf

IX.1.3. *Чорна А. О.* Неформальна зайнятість: глибина проблеми для України. 79-та Студентська науково-технічна конференція: Секція «Публічне управління та адміністрування»: збірник тез доповідей. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2021. С. 177-178. (наук.кер. – доц. Степура Т.М.).

IX.1.4. *Шевчик Х. М.* Гендерна нерівність на ринку праці: ефекти та наслідки. С. 225-227. 79-та Студентська науково-технічна конференція: збірник тез доповідей. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2021. URL: <https://science.lpnu.ua/user>. (*переможець секції*). (наук. кер. – доц. Степура Т.М.).

IX.1.5. *Безе А.О., Корицька О.І.* Державне управління банківською системою в Україні в період війни. Публічне управління та адміністрування: конкурентні виклики сучасності: Матеріали V Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції (м. Львів, 02 червня 2022 р.). Львів: ТзОВ «Галицька видавнича спілка», 2022. 101 с. С. 9. 1 електрон. опт. диск (CD-ROM).

IX.1.6. *Biliienko R., Korytska O.* Ethics of functioning of some companies in Ukraine in conditions of war (on the example of Philip Morris). Публічне управління та адміністрування: конкурентні виклики сучасності: Матеріали V Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції (м. Львів, 02 червня 2022 р.). Львів: ТзОВ «Галицька видавнича спілка», 2022. 101 с. С. 92. 1 електрон. опт. диск (CD-ROM).

IX.1.7. *Грицюк Т.В, Корицька О.І.* Управління бізнесом в Україні в умовах війни. Публічне управління та адміністрування: конкурентні виклики сучасності: Матеріали V Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції (м. Львів, 02 червня 2022 р.). Львів: ТзОВ «Галицька видавнича спілка», 2022. 101 с. С. 17. 1 електрон. опт. диск (CD-ROM).

IX.1.8. *Квасов О.І., Корицька О.І.* Функціонування міжнародних компаній під час війни (на прикладі Auchan SA). Публічне управління та адміністрування: конкурентні виклики сучасності: Матеріали V Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції (м. Львів, 02 червня 2022 р.). Львів: ТзОВ «Галицька видавнича спілка», 2022. 101 с. С. 35. 1 електрон. опт. диск (CD-ROM).

IX.1.9. *Коломієць В.І, Корицька О.І.* Управління золотовалютними резервами російської федерації після 24.04.22. Публічне управління та адміністрування: конкурентні виклики сучасності: Матеріали V Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції (м. Львів, 02 червня 2022 р.). Львів: ТзОВ «Галицька видавнича спілка», 2022. 101 с. С. 36. 1 електрон. опт. диск (CD-ROM).

ІХ.1.10. *Олійник Ю.Б., Корицька О.І.* Відновлення економічної системи в Україні після війни. Публічне управління та адміністрування: конкурентні виклики сучасності: Матеріали V Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції (м. Львів, 02 червня 2022 р.). Львів: ТзОВ «Галицька видавнича спілка», 2022. 101 с. С. 59. 1 електрон. опт. диск (CD-ROM).

ІХ.1.11. *Романюк О.І., Корицька О.І.* Державне управління соціальним захистом населення в Україні під час воєнного періоду. Публічне управління та адміністрування: конкурентні виклики сучасності: Матеріали V Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції (м. Львів, 02 червня 2022 р.). Львів: ТзОВ «Галицька видавнича спілка», 2022. 101 с. С. 70. 1 електрон. опт. диск (CD-ROM).

ІХ.1.12. *Корицька О. І., Білієнко Р. А.* Економічні та етично-моральні аспекти діяльності Philip Morris в Україні в умовах воєнних дій // Публічне управління та адміністрування в умовах війни і в поствоєнний період в Україні : матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції (15–28 квітня 2022 р., Київ). – 2022. – С. 44–47. 0,18 ум.д.ар.

ІХ.1.13. *Грицюк Т. В., Корицька О. І.* Розвиток Інтернет-банкінгу в Україні // Особливості розвитку цифрової економіки в умовах інформаційно-технологічних викликів : Збірник тез доповідей I Всеукраїнської науково-практичної конференції (Трускавець, 20 жовтня 2022 р.). – 2022. – С. 43–45. 0,13 ум.д.ар.

ІХ.2. Виступи студентів з презентаціями наукових досліджень:

ІХ.2.1. В рамках 80-тої студентської науково-технічної конференції НУ «ЛП»³. Секція «публічне управління та адміністрування». Підсекція «Соціально-економічні аспекти розвитку економіки в умовах воєнного стану» (19 та 20 жовтня 2022 року):

ІХ.2.1.1. *Білич Вероніка* «Ринок зерна в Україні: тенденції розвитку та нові реалії в умовах воєнних дій» (студ. гр. ЕБ-11, наук. кер. – к.е.н., асист. каф. ТПЕ Корицька О.І.);

ІХ.2.1.2. *Бончик Катерина* «Піраміда Маслоу для українця в умовах війни: стан і перспективи» (студ. гр. МК-15, д.е.н., проф. каф. ТПЕ Садова У.Я.);

ІХ.2.1.3. *Борейко Христина* «Депортація українських дітей під час російсько-української війни» (студ. гр. ОП-11, наук. кер. – к.е.н., асист. каф. ТПЕ Корицька О.І.)

ІХ.2.1.4. *Вахняк О.В.* «Волонтерство в Україні в умовах війни» (студ. гр. МЕ-12, наук. кер. – к.е.н., асист. каф. ТПЕ Корицька О.І.);

ІХ.2.1.5. *Курило Софія* «Компанії, які не вийшли з ринку росії: морально-економічний аспект» (студ. гр. МК-15, д.е.н., проф. каф. ТПЕ Садова У.Я.);

ІХ.2.1.6. *Лазорко Софія* «Українська економіка під час війни. Шляхи її відновлення» (студ. гр. МК-12, наук. кер. – к.е.н., асист. каф. ТПЕ Корицька О.І.);

³ 80-та Студентська науково-технічна конференція: Секція «Публічне управління та адміністрування»: збірник тез доповідей. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2022. – 1 електрон. Опт. Диск (DVD).

IX.2.1.7. *Лопачук Ольга* «Тенденції неповернення біженців в Україну» (студ. гр. ЕВ-21, наук. кер. – к.е.н., асист. каф. ТПЕ Корицька О.І.);

IX.2.1.8. *Малинич Ростислав* «Веб портал як засіб популяризації діяльності завладів ЗВО і ЗПТО регіону» (на прикладі Львівської області) (студ. гр. ЕКСЕі-11, д.е.н., проф. каф. ТПЕ Садова У.Я.);

IX.2.1.9. *Нудик Юлія*, «Перспективи водневої енергетики в Україні в контексті соціально-екологічної відповідальності» (студ. гр. ЕКЕБ-11, д.е.н., доц. каф. ТПЕ Степура Т.М.);

IX.2.1.10. *Папроцька Вікторія*, «Динаміка інфляційних процесів в Україні: фактор війни» (студ. гр. МК-15, д.е.н., проф. каф. ТПЕ Садова У.Я.);

IX.2.1.11. *Сенів Ліліана* «Проблеми втрати людських ресурсів України в умовах війни: демографічний і соціально -економічний аспект» (студ. гр. МК-15, д.е.н., проф. каф. ТПЕ Садова У.Я.);

IX.2.1.12. *Устрицький Назарій* «Новітні фактори просторового позвитку України» (туд. гр. МК-15, д.е.н., проф. каф. ТПЕ Садова У.Я.).

IX.2.2. В рамках V Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції «Публічне управління та адміністрування: конкурентні виклики сучасності» (2 червня 2022 року)⁴

IX.2.2.1. *Корицька О.І., Безе А.О.* Тези виступу: «Державне управління банківською системою в Україні в період війни» (у співавторстві з студентом групи ЕВ-11 Безе А.О.).

IX.2.2. 2. *Корицька О.І., Білієнко Р.А.* Тези виступу: «Ethics of functioning of some companies in Ukraine in conditions of war (on the example of Philip Morris)» (у співавторстві з студентом групи ЕВ-12 Білієнком Р. А.).

IX.2.2.3. *Корицька О.І., Грицюк Т.В.* Тези виступу: «Управління бізнесом в Україні в умовах війни» (у співавторстві із студенткою групи ФБ-11 Грицюк Т.В.).

IX.2.2.4. *Корицька О.І., Квасов О.І.* Тези виступу: «Функціонування міжнародних компаній під час війни (на прикладі Auchan SA)» (у співавторстві з студентом групи ЕВ-11 Квасовим О.І.).

IX.2.2.5. *Корицька О.І., Коломієць В.І.* Тези виступу: «Управління золотовалютними резервами російської федерації після 24.04.22» (у співавторстві з студентом групи ФБ-11 Коломійцем В.І.).

IX.2.2.6. *Корицька О.І., Олійник Ю.Б.* Тези виступу: «Відновлення економічної системи в Україні після війни» (у співавторстві з студентом групи ФБ-11 Олійником Ю.Б.).

⁴ Публічне управління та адміністрування: конкурентні виклики сучасності: Матеріали V всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції – Львів: ТзОВ «Галицька видавнича спілка», 2022. - URL.-
[file:///C:/Users/%D0%A3%D0%BB%D1%8F%D0%BD%D0%B0/Downloads/%D0%97%D0%B1%D1%96%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%BA%20%D1%82%D0%B5%D0%B7%2080%20%D0%A1%D0%9D%D0%A2%D0%9A%20\(%D0%86%D0%90%D0%9F%D0%9E\)_221027%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/%D0%A3%D0%BB%D1%8F%D0%BD%D0%B0/Downloads/%D0%97%D0%B1%D1%96%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%BA%20%D1%82%D0%B5%D0%B7%2080%20%D0%A1%D0%9D%D0%A2%D0%9A%20(%D0%86%D0%90%D0%9F%D0%9E)_221027%20(1).pdf)

IX.2.2.7. *Корицька О.І., Романюк О.І.* Тези виступу: «Державне управління соціальним захистом населення в Україні під час воєнного періоду» (у співавторстві з студентом групи ЕВ-11 Романюком О.І.).

IX.2.3. В рамках Всеукраїнської науково-практичної конференції «Публічне управління та адміністрування в умовах війни і в поствоєнний період в Україні» (15-28 квітня 2022 року)⁵

IX.2.3.1. *Корицька О.І., Білієнко Р.А.* Тези виступу: «Економічні та етично-моральні аспекти діяльності Philip Morris в Україні в умовах воєнних дій» (у співавторстві з студентом групи ЕВ-12 Білієнком Р. А.).

IX.2.4. В рамках I Всеукраїнської науково-практичної конференції «Особливості розвитку цифрової економіки в умовах інформаційно-технологічних викликів (20 жовтня 2022 року)

IX.2.4.1. *Корицька О.І., Грицюк Т.В.* Тези виступу: «Розвиток Інтернет-банкінгу в Україні» (у співавторстві з студенткою групи ФБ-21 Грицюк Т.В.).

IX.2.4.2. *Корицька О.І., Коломієць В.І.* Тези виступу: «Монобанк як піонер Інтернет-банкінгу в Україні» (науковий керівник студента групи ФБ-21 Коломійця В.І.).

IX.2.4.3. *Корицька О.І., Коломієць Ю.Б.* Тези виступу: «Цифрова економіка. Гіг-економіка» (науковий керівник студента групи ФБ-21 Олійника Ю.Б.).

IX.2.4.4. *Корицька О.І., Пацкаль О.М.* Тези виступу: «Розвиток банківської сфери в цифровій економіці» (науковий керівник студентки групи ФБ-21 Пацкаль О. М.).

IX.2.4.5. *Корицька О.І., Романюк О.І.* Тези виступу: «Перспективи розвитку ринку криптовалют в Україні» (науковий керівник студента групи ЕВ-21 Романюк О. І.).

Х. Розробки в рамках навчально-методичної роботи кафедри ТПЕ:

Х.1. Методичні рекомендації:

Соціальна економіка і політика: *Методичні вказівки* для виконання практичної роботи на тему «Теорія людського капіталу: методи аналізу та оцінки» (путівник для аналітика у сфері професійної зайнятості) для студентів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 051 «Економіка» / Укл. Садова У.Я., Степура Т.М., Корицька О.І., Дідух Н.М., Федякова Н.В. – Львів, 2022. - 27с. (№10175 від 26.12.2022р.)

Соціальна економіка і політика: *Методичні вказівки* для виконання практичної роботи на тему «Види та форми аналітичної продукції з соціальної економіки та політики» (путівник для аналітика у сфері професійної

⁵ Публічне управління та адміністрування в умовах війни і в поствоєнний період в Україні : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. у трьох томах, м. Київ, ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України, 15-28 квітня 2022 р.; ред. колегія : І.О. Дегтярьова, В.С. Куйбіда, П.М. Петровський та ін., уклад. Т.О. Мельник. Т. 2 К. : ДЗВО «УМО» НАПН України, 2022. 217 с. - <https://ispp.org.ua/wp-content/uploads/2022/06/tezy0422-t1.pdf>

зайнятості) для студентів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 051 «Економіка» /Укл. Садова У.Я., Степура Т.М., Корицька О.І., Дідух Н.М., Федякова Н.В. – Львів, 2022. - 15с. (№10174 від 26.12.2022р.)

X.2. Курс лекцій:

Корицька О.І. Курс лекцій та практичних завдань з дисципліни «Публічні комунікації та взаємодія з громадськістю» для студентів денної форми навчання спеціалізації «Публічне управління та адміністрування».

X.3. Освітньо-професійна програма:

ОПП «Цифрова соціоекономіка» (рівень бакалавра). Організаційні зустрічі: 22.10.2021 р. - з директором Львівського міського центру зайнятості, Львівського обласного центру зайнятості; 08.11.2021 р. – з керівництвом Інституту демографії та соціальних досліджень НАН України (м. Київ); 11.02.2022 р. – з керівництвом ІТ-компанії GlobalLogic).

XI. Профорієнтація, інформаційна та рекламна та діяльність:

- Організація, підготовка та проведення маркетингових заходів (у тому числі презентацій, відеороликів, виступів тощо) щодо просування нової інноваційної ОП підготовки бакалавра «Цифрова соціоекономіка», ОП підготовки магістра «Соціальна економіка, аналітика та управління» (<https://lpnu.ua/sites/default/files/2022/pages/20139/cifrova-socioekonomika-prezentaciya-osvitnoi-programi.pdf>)

- YouTube- канал: <https://studio.youtube.com/video/3Zu3PmB3Q7c/edit>

- Facebook: <https://www.facebook.com/demos.center>

- Instagram: <https://www.instagram.com/tv/CdYVFKcuSgt/?igshid=YmMyMTA2M2Y=>

- Загальна інформація на сайті Львівської політехніки:

- (<http://directory.lpnu.ua/majors/IEM/6.051.00.08/8/2022/ua/full>)

- Популяризація у ЗМІ: <https://lpnu.ua/news/z-veresnia-u-lvivskii-politekhniitsi-diiatyme-bakalavrskaprohrama-tsyfrova-sotsioekonomika> , <https://lpnu.ua/news/naukovo-doslidnyi-tsentr-demos-lvivskoi-politekhniky-proviv-vebinar-na-temu-virtualnykh>

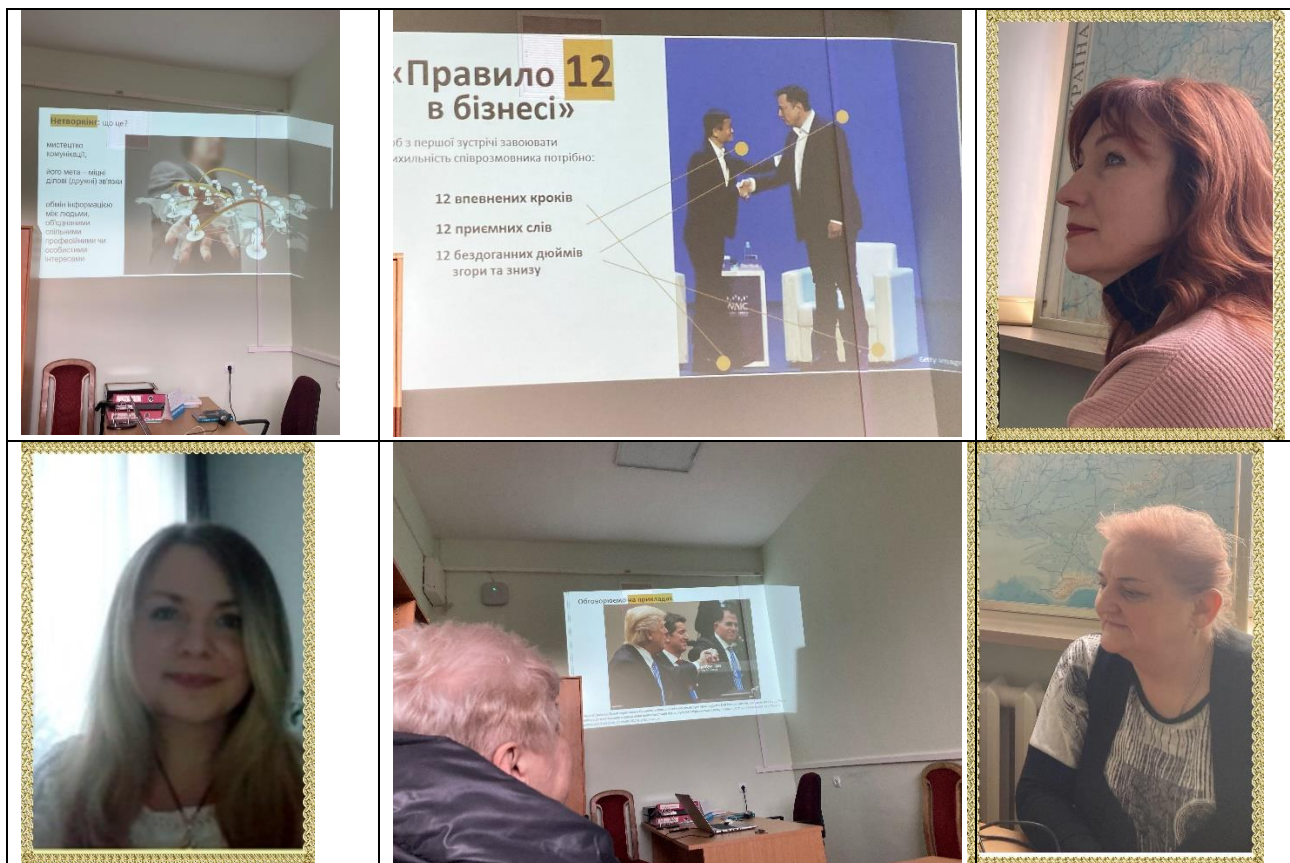
У першій частині зустрічі Ольга Іванівна фахово, переконливо і дуже оригінально з прикладами і власними оцінками окреслила ключові тези, які стали основою доповіді, у другій - підвела ризику під питаннями, які вимагали обговорення та переросли у цікаву дискусію.

Структура презентації включала окремі блоки питань, зокрема, такі як «Самопрезентація – це створення власного бренду та ключ до успіху. Самопрезентація – вдалий початок Вашої кар'єри», «Етикет підкаже, як зробити це найкраще», «У Львові ранок розпочинається з кави, а вигідні ділові знайомства – з вітання та рукоштовнання. Як правильно вітатися, щоб не зіпсувати враження про себе?», «Про перше враження, Коко Шанель та *Нетворкінг* (англ. *networking*)», «Що таке «правило 12 в бізнесі»?», «Сфери

застосування ділового етикету: кабінет, офіс, конференція, ліфт, буфет і не тільки», «Етикет рукоштовнання: вчимося на помилках Білла Гейтса, Дональда Трампа та інших», «Дресс-код: так чи не так ми одягнені? Обговорюємо на прикладі публічних людей», «Офісний етикет: куди класти парасольку та сумку?». Кожна думка, репліка була «обрамлена» Ольгою Іванівною доказовими фотографіями, роздумами, посиланнями на джерела, присвячені даній темі.

Друга частина зустрічі показала, що слова спікерки «обговорюємо, спілкуємося, вчимося» були сприйняті учасниками семінару просто буквально. Практично зустріч переросла у цікавий тренінг, насичений актуальною інформацією та практичними прикладами. Кожному хотілося «приміряти» той чи інший озвучений етичний регулятив до себе.

Не дивлячись на те, що зустріч стосувалася проблем економічної тематики, сфери бізнесу та управління, присутні говорили про діловий етикет і з позиції власного досвіду міжкультурних практик, і через магію цифр, і про завдання держави забезпечити ще одну дуже важливу функцію відновлення довіри до інформації, і у контексті пошуку орієнтирів шляху до цифрової ери.

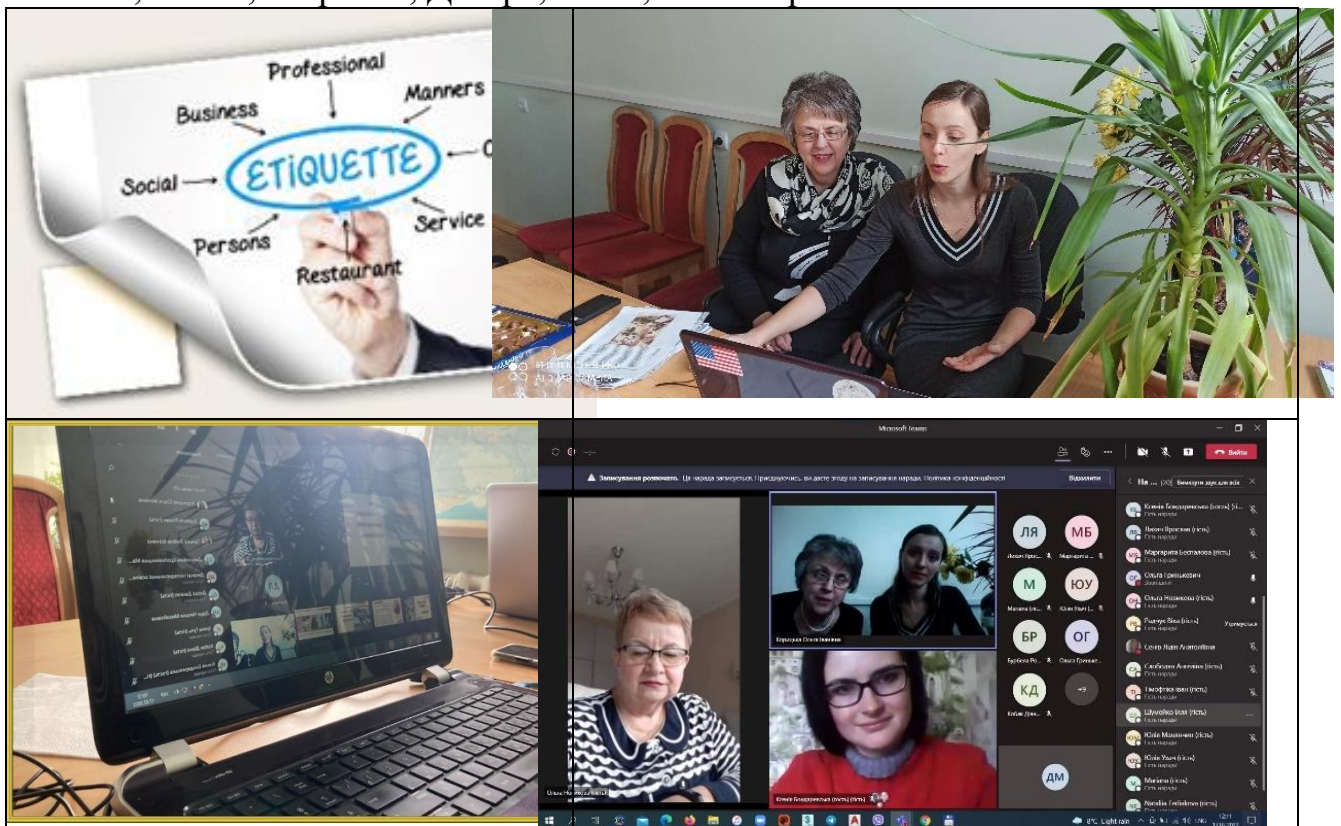

Усі присутні були однастайні, що використання поняття довіри, мистецтва комунікації – це дійсно те, що об’єднує людей. І Україна має над чим працювати задля цієї мети на різних рівнях організації суспільства. «До речі, - наголосила Ольга Іванівна, - ми в Україні давно практикуємо нетворкінг. «Язык до Києва доведе!» - чим це не приклад його застосування, причому задовго до цифрової ери? Отож, наскільки ви себе вміло представите, настільки швидко дійдете до кінцевої мети».

В розвиток дискусії, керівник НДЦ «ДЕМОС» д.е.н., проф. Уляна Садова, звернула увагу на гострій потребі посилення зв’язку досліджень бізнес-етикету з правилами і традиціями кожного народу, які зумовлені особливостями національної історії, ментальності, політичного устрою країни. Так, у свій час греки виробили основи дипломатичного етикету, створили урочистий посольський церемоніал. У середні віки навіть мандрівні музиканти мали свої етикетні кодекси. Нині ми входимо у цифровий світ. «Перед нами постає завдання націлити власний інтелектуальний потенціал нації на розв’язання гострих проблем сучасності у різних сферах суспільної життєдіяльності. Робота стосується кожного свідомого громадянина. В умовах жорсткої економічної, науково-технічної конкуренції особливе місце відводиться елітам, які, за Д.Донцовим «поповнювалися б вихідцями з усіх станів суспільства на підставі суворого добору ліпших». Їх діловий етикет – це передовсім високі вимоги передовсім до себе. Це здатність нести на своїх плечах тягар вибору, бути прикладом духовності і моральності», - сказала Уляна Ярославівна. В доповнення до озвучених тез доцент кафедри ТПЕ ІАПО д.е.н, доц. Тетяна Степура влучно підмітила, що «етикет – це не тільки

специфічна система і форма поведінки, а й своєрідна система знаків. Їх треба напрацьовувати...». Очевидно, якщо ми стоїмо на порозі докорінного перетворення геополітичного і духовного обличчя Землі, якщо ми бачимо як банкрутує матеріалізм (як втілення егоїзму та насильства), то треба разом працювати над тим, щоб утверджувати реалізацію добра. Повнота людини – не у могутності, а в її досконалості. Цифрове суспільство – це «ода інтелекту». Цей інтелект має служити «духові» цієї ери, доповнювати її моральні основи. Інтелект, знання, досвід – це інструменти у руках «духу». І якщо цей дух збочений, то розбиту й даремну роботу виконуватиме інтелект. Етикет мережевий, етикет цифровий – ось над чим нам усім треба працювати разом. Спільно з філософами, з їх баченням концепції етичного інтелектуалізму.

Відрадно, що у семінарі взяли участь представники різних освітніх шкіл Львова, Києва, Харкова, Дніпра, Рівне, Івано-Франківська.

Щирі слова подяки за запрошення долучитися до семінару пролунали від заступника директора з наукової роботи Інституту економіки промисловості д.е.н., проф. Ольги Новікової. У короткій промові вона наголосила на надзвичайній важливості даної теми. «...Нині усім нам бракує, мабуть, загальної культури, етикету,- підмітила Ольга Федорівна. - Ваші пропозиції щодо перших 12-ти слів треба заготувати і вивчити напам'ять! А щодо моїх пропозицій до організаторів семінару як керівника Інституту, то цей цикл лекцій треба обов'язково продовжити. Тут я зобов'язуюсь організувати нашу аудиторію. По-друге, мені дуже цікаво як керівнику спілкуватись з колегами (чи враховувати статусні обмеження, чи ні), щоб це пішло на користь Інституту. Ще одне прагматичне питання стосується ситуації, яким має бути діловий етикет, коли хочеш інвестування. Як

спілкуватися з партнером, щоб отримати замовлення? Це дуже важливо...А загалом, розумію, що усе треба тримати в нормі – і зовнішній вигляд, і мову, і жести...Я дуже задоволена почутим. Бажаю конкретизації і нової змістовності курсу. Чекаємо вас у Києві...!»

Надзвичайно тепло відгукнулася про семінар доцент факультету економіки Університету митної справи та фінансів м. Дніпра, д.е.н., доц. Ксенія Бондаревська. «Знання та дотримання правил етикету, сказала Ксенія Валентинівна, є важливим у будь-якій сфері життя, впливає на сприйняття суспільством кожного з нас, формує особистий бренд та є візитною картою людини.

Проведений семінар вніс корективи у тематику засідань НДЦ «ДЕМОС». Та кількість піднятих учасниками запитань ще раз довела, що етичні принципи бізнесу – лише маленька частинка проблем, які нам треба вирішувати швидко, якісно, оперативно. Так, правила поведінки виникли дуже давно, як тільки люди почали жити разом, появилася потреба мирного співіснування. Проте, і нині, у цифрову еру, незмінною залишається пріоритетна ціль етикету – зробити наше життя максимально приємним і безпечним при спілкуванні один з одним, згладити усі можливі гострі кути і не допускати непорозумінь.

«Спасибі»
«Дякую»

(кажуть українці, для висловлювання подяки і вдячності)

Садова У.Я., Степура Т.М., Корицька О.І., Дідух Н.М.

З ДНЕМ НАРОДЖЕННЯ, ДЕМОС!..⁷

...Чому наша армія така неймовірна?!
висока технологічність, козаччина,
гайдамаччина, коліївщина, крутівщина,
упівщина, холоднорящина, майданщина,
чорнобаївщина і натівщина в одному сплаві.
Мирослав Дочинець "Чарунки днів".

У кожного є своя *МРІЯ*! У когось вона пов'язана із здобуттям омріяної професії. У когось – з космічними подорожами! Ще у когось - з міцним здоров'ям.... В українців, яких застала війна, з жагою Перемоги над окупантом!

Цьогоріч, ще у січні, команда «ДЕМОСУ» будувала плани на новий 2022 рік: готувала тематику семінарів, зустрічей, можливих нових проєктів... Ідей було багато. «Мріями линули, - як писав Борис Олійник, в широке життя...» Почули про ініціативу Асоціації випускників політехніки пошуку дієвих моделей співпраці з випускниками різних поколінь. Вирішили спробувати й собі такий формат у межах підготовки маленького ювілею нашого Центру (9 березня 2022 року – п'ять років!).

Почали обговорювати варіанти зустрічі з колишнім випускником львівської політехніки, а пізніше Лауреатом державної премії України 1993р.⁸, представником команди розробників літака АН-225 «МРІЯ»⁹ - Мироном Степановичем Садовим. Телефонували постійно до Києва, записували цікаві спогади...

...Якось, попросили його розказати про себе. Вдалося навіть записати коротке інтерв'ю: «У цеху, - розповідає М.С.Садовий, де я працював – був

⁷ Садова У.Я., Степура Т.М., Корицька О.І., Дідух Н.М. З Днем народження, ДЕМОС! // НДЦ «ДЕМОС» (1 березня 2022 р.). – URL.: <https://lpnu.ua/news/u-kozhnoho-ie-svoia-mriia-rozmovy-z-vypusknikom-lvivskoi-politekhniky-do-5-richnoho-iuvileiu>

⁸ Державна премія України за розроблення та впровадження комплексу технологічних процесів виробництва високоресурсних трубопровідних систем у машинобудуванні – Указ Президента України про присудження державної премії України в галузі науки і техніки при Кабінеті Міністрів України. №617/93 від 31 грудня 1993 року.. Група вчених у складі зам. гол інженера АНТК ім.О.К.Антонова, д.т.н. Сергія Бичкова; гол. інж. АНТК ім. О.К.Антонова В.М.Короля, заст. гол. Технолога АНТК ім. О.К.Антонова, к.е.н., С.І.Мільченко, нач. ДКБ АНТК ім. О.К.Антонова В.О.Приволіхіна, зам.директора Укр НПАТ В.В.Сухова, нач. Бюро ВІТ Київського авіаційного виробничого об'єднання М.С.Садового, гол. технолога Харківського державного авіаційного промислового підприємства В.І.Заєця, ст. наук. спів.НІАТ З.Х.Салахетдінова. – Комітет з Державних премій України в галузі науки і техніки. - URL: <http://www.kdpu-nt.gov.ua/uk/content/za-rozroblennya-ta-vprovadzhennya-kompleksu-tehnologichnyh-procesiv-vyrobnnytva>

⁹ Літак АН-225 «Мрія» був призначений для транспортування великогабаритних у зібраному вигляді загальною масою до 250 тонн виробів (т.ч. й орбітальний корабель ракетно-космічної системи «Енергія-Буря»). У червні 1989 року взяв участь в авіаційному салоні в Ле Бурже.

великий штат...Була своя рентгенівська лабораторія...Ми займалися масовим виробництвом АН-2, АН-24...На машинах не могло бути найменшої тріщинки... Для роботи замовляли рентгенівську плівку, яку постачальник пакував нам у чорний папір...Я зібрав усе це (а це були листи А4).. обклеїв ними стіну у своєму кабінеті. Усі, хто приходив до мене, щось там писали і ставили автографи...Скільки ж там було дуже відомих людей!...Скільки там залишилося дописів!!!!...У нас на заводі навіть виник клуб «Чорної сімки»...Чому сімки?...- Комуś так прийшло в голову...був у нас станкозавод...хлопці трималися купи.. були свої...»...

В інший раз говорив про багатства України, про Рівненщину і Житомирщину, про батьківщину Сергія Корольова, про мечі харалужні, згадувані ще у «Слові о полку Ігоревім!... «Вчені, які вивчали харалужку руду, - розказує Мирон Степанович, в геохімічній лабораторії Львівського університету, віднайшли домішки марганцю, титану, кобальту і нікелю. А це значить: місцева криця була цілком підходяща для виготовлення харалужного меча, нічим не гіршого від зброї, виготовленої з дамаської сталі...».

В наступний раз ми планували поговорити про літак «МРІЮ», що так дивував світ своєю унікальністю, красою! ...Але ідею розпочати серію зустрічей з колишніми випускниками політехніки, відомими людьми, розтоптав лютий 2022 року...Фото знищеного літака «Мрія» облетіло світ. Тема березневого вебінару перетворилася у болочу сторінку нашої історії.

І знову наш дзвінок до Києва. - «Як Ви?». У відповідь: «...Знищили літак...Стріляють, гади...Наші обкладають мішками з піском пам'ятник Патону...».

А ми: «Як бути?» . У відповідь: «Усе буде добре...Без вітру не родить жито. Без вітру вода не шумить. Без МРІЇ не можна жити.Не можна нікого любити...»

1 березня 2022 року.

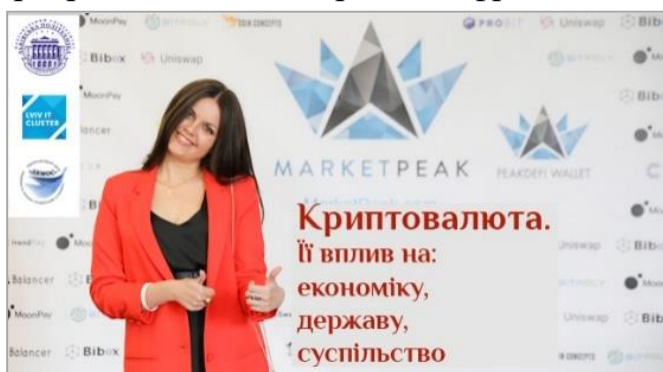
У.Садова, Я.Мандюк, Т.Стенура, О.Корицька, Н.Дідух

КРИПТОВАЛЮТА І ЇЇ ВПЛИВ НА ЕКОНОМІКУ, ДЕРЖАВУ, СУСПІЛЬСТВО: ВІД ВАЖЛИВОЇ ТЕМИ ДО НОВОЇ ОПП «ЦИФРОВА СОЦІОЕКОНОМІКА»¹⁰

(за результатами вебінару, проведеного 25 травня 2022 року)

Весна 2022 року стала жорстоким і жорстким випробуванням для кожного українця. Для одних обернулася жахом обстрілів і втрат, життям у бомбосховищах, вимушеним переселенням, біженством. Для інших, - пошуком зниклих, організацією допомоги втікачам, волонтерством, небаченим єднанням. В усіх на вустах повідомлення війни. І от приходить момент, коли усвідомлюєш, що інформації дуже багато, що вона різна, що можна «не дати собі ради» у морі новин. Розумієш, конче треба зібрати сили, змобілізувати ресурс, зробити щось таке, що допоможе майбутній відбудові країни.

Саме з такими думками команда НДЦ «ДЕМОС» відновила роботу науково-практичних семінарів/вебінарів. Чергова тема - віртуальні активи. Чому саме такий тренд? Відповідь проста – весь світ рухається до цифрових технологій, Україна – в авангарді змін¹¹. Організатори травневого вебінару ставили перед собою кілька цілей. По-перше, незважаючи на війну, ув'язати тематику зустрічі з новими досягненнями світової економіки та їх місцем в економіці України. По-друге, поглибити серед українських вчених дискурс щодо місця технології Блокчейн в процесах відбудови України. По-третє, запустити своєрідну маркетингову стратегію рекламної кампанії щодо нової освітньої програми на бакалаврат «Цифрова соціоекономіка», яка щойно відкрита в НУ

«Львівська політехніка». Родзинкою зустрічі стала презентація доповіді на тему «Криптовалюта: її вплив на економіку, державу, суспільство», ініціатором якої виступила випускниця НУ «Львівська політехніка», а нині криптоконсультант компанії «Peakdefi» Ярина Мандюк.

¹⁰ У.Садова, Я.Мандюк, Т.Стенура, О.Корицька, Н.Дідух Криптовалюта і її вплив на економіку, державу, суспільство: від важливої теми до нової ОПП «Цифрова соціоекономіка» // НДЦ «ДЕМОС» (25 травня 2022 р.). – URL.: <https://lpnu.ua/sites/default/files/2022/5/30/news/20042/demos-000-tekst-6062022.pdf>

¹¹ У березні 2022 року Президент України Володимир Зеленський підписав Закон України «Про віртуальні активи» (№ 3637) покликаний легалізувати віртуальні активи в Україні. - URL: <https://www.rada.gov.ua/news/Novyny/213503.html>

Традиційно роботу вебінару розпочала керівник НДЦ «ДЕМОС» проф. Уляна Садова. Звернувшись до учасників зустрічі з вітальним словом, вона поінформувала, що на он-лайн зв'язок вийшли науковці не тільки Львова, але й з інших міст України (Київ, Рівне, Черкаси, Мукачево, Миколаїв) та із закордону. На початок розмова зав'язалася навколо ролі Інтернету у житті кожного з нас. Справа у тому, що саме 25 травня 1994 року, тобто рівно 28 років тому, відбулася перша міжнародна конференція Консорціуму Всесвітнього павутиння (World Wide Web Consortium (WWW))¹² (вперше визначила правила поведінки його користувачів і поціновувачів). Про Конференцію вже перестали згадувати, але завдяки їй люди отримали шанс розуміти один одного на багато років вперед. Сучасна молодь не тільки з Інтернетом стала на «ти», але прийняла правила інтерне-поведінки і як споживач, і як виробник контенту (розвиває Інтернет-ринки, просуває нові товари, формує стандарти життя і праці). Нині Інтернет став візитівкою тематичних засідань Всесвітнього економічного Форуму. До речі, саме у цей час вперше після пандемії зібрався цей захід в очному форматі у Давосі, і дав сигнали цілому світові про неймовірні цифрові здобутки України. Уляна Ярославівна дуже піднесено навела тези з виступу міністра Цифрової трансформації України Михайла Федорова, який в рамках зустрічі в Українському домі (Dii Summit Brave Ukraine, 24 травня 2022 року) наголосив: «Інтернет-інфраструктура, трансформація управління, цифрова економіка, технології безпеки, освітні моделі – це напрями, за якими чітко й гідно». Україна до Міжнародного Дія Саміту презентувала досягнення під гаслом «Будь сміливим, як Україна!». У світлі цього дуже похвально і вмотивовано прозвучали слова одного із 12-ти міністрів цифрової трансформації країн ЄС, котрий сказав, що «ми будемо вам допомагати, але досвід цифровізації держави братимете не ви у нас, а ми у вас!». Михайло Федоров не тільки подякував колегам за високу оцінку зробленого, але й накреслив нові завдання і цілі.

Повертаючись до заявленої програми вебінару та намагаючись бути в тренді тематики Форуму Уляна Садова представила на розсуд колег ОПП «Цифрова соціоекономіка» (рівень бакалавра). Програма була відкрита в НУ «Львівська політехніка» в 2021 році і нині по ній оголошено набір студентів. Команда розробників (д.е.н., проф. Уляна Садова, д.е.н., доц. Тетяна Степура, к.е.н., асист. Ольга Корицька, інж. Наталія Дідух) запевнила присутніх, що особи, які навчатимуться по ній чотири роки отримають не тільки хороші теоретичні знання, але й зможуть напрацьовувати практичні навички завдяки участі в реалізації Проектів НДЦ «ДЕМОС».

¹² Консорціум Всесвітнього павутиння (World Wide Web Consortium (WWW)) - головна міжнародна організація, що розробляє й впроваджує технологічні стандарти для Всесвітнього павутиння, займається розробкою єдиних принципів й стандартів мови гіпертекстової розмітки для Інтернету, створенням передумов уніфікації вебсторінок, консультуванням лідерів комп'ютерної індустрії.

ЗАГАЛЬНА інформація:

нова освітньо-професійна програма підготовки бакалаврів

ЦИФРОВА СОЦІОЕКОНОМІКА

РІВЕНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ: Перший (бакалаврський) рівень

СТУПІНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ: "Бакалавр"

ГАЛУЗЬ ЗНАВЬ: ОБ "Соціальні та інженерні науки"

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ: ОБ1 "Економіка"

ЦИФРОВА СОЦІОЕКОНОМІКА -

це специфічна галузь господарювання (державно управлінська, наукова, навчальна, трудова та господарська діяльності), предметом якої є:

- Цифрова людина з її потребами;
- Розвиток нових видів людської діяльності і місця людини в них;
- Розвиток систем інфраструктурного забезпечення зв'язі економіки цифрової та соціальної;
- Внесок цифрової соціальної економіки у соціально-економічний розвиток країни.

НАША КОМАНДА:

Садова Ульяна Ярославівна керівник НДЦ «ДЕМОС», д.е.н., професор, професор кафедри ТРЕ ІАПО НУ «Львівська політехніка»	Степура Тетяна Михайлівна працівник НДЦ «ДЕМОС», д.е.н., доцент, доцент кафедри ТРЕ ІАПО НУ «Львівська політехніка»	Корицька Ольга Іванівна працівник НДЦ «ДЕМОС», к.е.н., асистент кафедри ТРЕ ІАПО НУ «Львівська політехніка»	Дідух Наталія Михайлівна працівник НДЦ «ДЕМОС», фахівець кафедри ТРЕ ІАПО НУ «Львівська політехніка»

Друга частина вебінару повністю була охоплена атмосферою цифрової економіки. Адже йшлося про криптовалюту та її вплив на економіку, державу, суспільство. Ярина Мандюк наголосила, що у наукових колах можна знайти чимало публікацій, присвячених обговоренню проблем цифрової економіки¹³. Власне друга декада ХХІ століття подарувала світові цікаві дискурси щодо цифрового робочого місця, STEM-освіти, eHealth та e-безпеки, інфраструктури інтернет-речей, «смарт-фабрики», концепції "розумного міста" тощо. Масштабна цифровізація галузей національних економік та базових сфер життєдіяльності (передусім освіти і медицини) вказала на можливості інтеграції держав до Єдиного цифрового ринку (Digital Single Market)^{14, 15, 16}, впровадження Цифрового порядку ЄС¹⁷, тощо. Проте, якщо українців спитати що це таке, то

¹³ Термін «цифрова економіка» (англ. - digital economy) введено у науковий обіг американським ученим Н. Негропonte ще в 1995 р. Лише в 2011р. розгорнулася дискусія не просто загальних рис нової Концепції четвертої промислової революції «Індустрія 4.0», але з приводу як системи поглядів щодо впровадження «кіберфізичних систем» у заводські процеси з проведенням виставки у Ганновері (Німеччина, 2011 р.). Наведено за: [Удальцова Н.Л.](#) Цифровізація економічних процесів в контексте промислової революції 4.0 // [Електронний ресурс].

Спосіб доступу: https://www.researchgate.net/publication/331462436_Cifrovizacia_ekonomiceskih_processov_v_kontekste_promyslennoj_revolucii_40

¹⁴ Shaping the Digital Single Market European Parliament // [Електронний ресурс]. Спосіб доступу: <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/policies/shaping-digital-single-market>

¹⁵ Шнирков О. І. ЄС: від єдиного цифрового ринку до цифрового союзу країн-членів. Міжнародні відносини. Серія "економічні науки" Т.2, - №20. - 2019.) // [Електронний ресурс]. Спосіб доступу: http://journals.iir.kiev.ua/index.php/ec_n/article/view/3790

¹⁶ Черніков Денис. Європа формує Єдиний цифровий ринок. Чому Україна поза ним? (14.12.2017) Укрінформ. Мультимедійна платформа іномовлення України ////[Електронний ресурс]. Спосіб доступу: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/2364078-misia-ocifruvati-ekonomiku-strategia-edinogo-cifrovogo-rinku.html>

¹⁷ Digital Agenda for Europe European Parliament ////[Електронний ресурс]. Спосіб доступу: <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/en/sheet/64/digital-agenda-for-europe>

виникає багато питань. Дуже багато невідомого і навіть недовіри несе у собі тема технології блокчейн.

Ярина Юрїївна детально зупинилася на питаннях цифровізації економічних відносин у світі, вказала на ризики, які цей процес провокує для держави й суспільства, на різній готовності людей зустрічати нову реальність. Детально розказала присутнім про блокчейн як розподілену базу даних, яка зберігає інформацію про всі трансакції учасників системи у вигляді «ланцюжка» блоків, про доступ до реєстру у всіх користувачів, що виступають як «колективний нотаріус». Наголошуючи, що блокчейн забирає посередників, зупинилася на вигодах від технології (від знищення передумов до корупції, підкупу, появи простої людської помилки). «Блокчейн, сказала Ярина Мандюк, - це система відносин і новітня індустрія. Вже зараз капіталізація технології блокчейн на ринку перевищує 2 трлн дол. США (слід нагадати, що технологія зародилася лише десятиріччя назад, а щодо активності, то стала топова ще пізніше). У світі на сьогодні зареєстровано понад 81 млн крипто гаманців. Це дуже низький показник, адже тільки два відсотки населення Планети володіє навичками користування криптовалютою, технологією блокчейн. Якщо порівнювати з розвитком Інтернету, то технологія блокчейн нині знаходиться на тому місці, де Інтернет перебував у 1995 – 1997 роках. Фахівці підраховали, що у світі сума, витрачена на блокчейн розробки в 2021 році перевищила 6,6 млрд. дол. США. Ця сума зростає з кожним роком. Очевидно, у технології блокчейн, криптовалюти є довгий і цікавий шлях розвитку».

БЛОКЧЕЙН ІНДУСТРІЯ СЬОГОДНІ

- Market Cap: \$2,191,733,294,627
- Кількість зареєстрованих крипто гаманців: 79,3 млн.
- Сума витрачена на блокчейн розробки в 2021 році: \$6,6 млрд

web 1.0
Перший Інтернет як «глобальна бібліотека» та віддалені новини

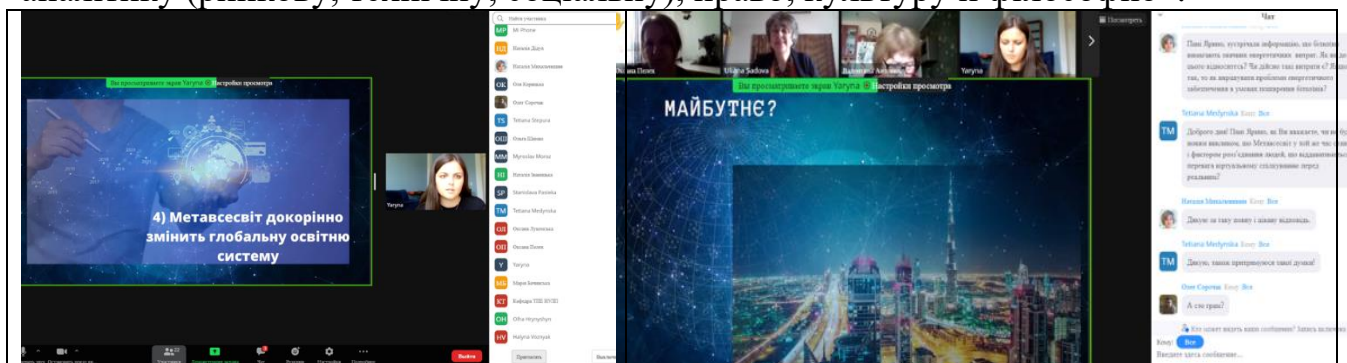
web 2.0
Інтернет для користувачів

web 3.0
Децентралізований Інтернет на блокчейні

Багами, Східно-Карибський валютний союз, Швеція, Нігерія, Камбоджа, Китай, Японія.

З великим інтересом сприйняти присутні порівняння шляху розвитку технології блокчейн з етапами розвитку Інтернету: *першим (Веб 1.0)* - розбудовою глобальної «бібліотеки» чи місця, де можна було отримувати лише

різні новини; *другим (Веб 2.0)* - «відкриттям» Інтернету для користувачів через світ соціальних мереж, соціальних каналів, де кожен індивід уже зміг стати власником і виробником якогось контенту; *третім (Веб 3.0)* - децентралізацією Інтернету на базі блокчейн. «Скоро ми зможемо не просто створювати інформацію, але й зберігати її у себе. Ніякий орган зверху не зможе контролювати наші дії згори, видалити чи заблокувати контент. В умовах децентралізованого Інтернету (*Веб 3.0*) користувач стає тримачем ноуту («міні сервера»), який «живе» у користувача на комп'ютері і його не можна виключити. Бізнес-довіра агентів ринку має шанси зрости в рази», - наголосила Ярина Юрїївна. «Нині Блокчейн - це цінність суспільства й елемент культури. Питання чи існують особливості у розвитку криптовалют, блокчейну – риторичне. Відмінності є і геокультурні, територіальні, і секторальні ... у першому випадку - це Багами, Східно-Карибський валютний союз, Швеція, Нігерія, Камбоджа, Китай, Японія з їх місцевою геокультурною готовністю до змін. Показовою є, - продовжила Ярина, токенизація земельного кадастру в Республіці Грузія. У другому випадку – це окремі види людської діяльності і цілі сектори економіки. Приклад - фінансова сфера. Технологія криптовалют «блокчейн» зробила найбільший внесок у фінансовий менеджмент (зокрема, коли йшлося про оптимізацію роботи HR). Усе почалося з активів, з біткоїна. Нині ми говоримо про DeFi Tokens (DeFi - децентралізовані фінанси) - одну з найбільш популярних фінансових сфер серед криптовалют, а також екосистем Метавсесвіту. На пікових значеннях перебуває BNB. Слід зазначити, що саме соціальні мережі еволюціонують в окремі Метасвіти - освітньої сфери, сфери охорони здоров'я (запровадження медичних карток та реєстрів, запобігатиме підробці ліків), медіа сфери та сфери розваг (організацію роботи медіа, розвиток фан-артів, продаж квитків), сфери логістики (управління ланцюгами поставок) тощо.А загалом, «щоб зрозуміти ринок криптовалют, його переваги, прийняти нову культуру і цінності треба розвивати цифрову економіку, аналітику (ринкову, технічну, соціальну), право, культуру й філософію».

Присутні мали змогу поставити численні запитання Ярині Мандюк, що в підсумку переросло у плідну дискусію. Активний інтерес проявили колеги по кафедрі ТПЕ ІАПО, представники інших кафедр НУ «Львівська політехніка». Доцент Наталія Лук'янівна Михальчишин влучно і не безпідставно підмітила існування проблем у сфері енергетичного забезпечення економіки в умовах

поширення біткоїнів. Доцент Тетяна Володимирівна Мединська зацікавилася новими викликами Метасвіту, адже існує суперечливість переваг віртуального спілкування над реальним, коли це є фактором роз'єднання людей. Багато питань виникло з приводу підписаного Президентом України Закону «Про віртуальні активи» (березень 2022 року)¹⁸, який передбачає такі трансформації як легальність функціонування іноземних та українських криптобірж; відкриття банківськими установами рахунків для криптокомпаній; можливість для українців захисту своїх вкладень у віртуальних активах; державне гарантування судового захисту прав на віртуальні активи. На цьому фоні можна очікувати, що список питань для обговорення буде тільки зростати, а отже такі вебінари – залишатимуться бути дуже актуальними.

Дуже приємно, що колеги з інших міст України висловили теплі і щирі вітання нашій команді НДЦ «ДЕМОС», і окремо Мандюк Ярині Юріївні. Віримо, що й професор, д.е.н. Пасека Станіслава Раймондівна (Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького), й професор, д.е.н. Антонюк Валентина Полікарпівна (Інститут економіки промисловості НАН України), й професор, д.е.н. Пелех Оксана Богданівна (Рівненський державний гуманітарний університет) ще не раз доєднаються до таких чудових дискусій, порадують нас своєю фізичною присутністю в стінах чудового освітнього закладу – Національний Університет «Львівська Політехніка».

¹⁸ **Довідково:** Україна входить до топ 5 країн світу за кількістю користувачів криптоактивів. Також зростає кількість блокчейн розробників і криптовалютних стартапів. Окрім того, в перші дні війни Мінцифри оголосило збір коштів на допомогу армії у криптовалюті. І лише за добу зібрали 59,2 біткоїнів (близько \$2,33 млн), 1 725 ефіру (близько \$4,83 млн) та 675 000 Tether (\$675 000). загалом за три тижні криптофонд зібрав \$54 млн у цифровій валюті. 14 березня Міністерство запустило повноцінний сайт для криптодонатів для допомоги ЗСУ.

Уляна Садова, Ольга Гринькевич

**ВІДКРИТІ ДАНІ І МІСЦЕВА СТАТИСТИКА:
ПОГЛЯД ЗНИЗУ**

27 липня 2022 року з ініціативи керівництва Львівської обласної військової (державної) адміністрації в приміщенні адміністрації відбувся круглий стіл «Відкриті дані та місцева статистика». Зустріч проходила у

змішаному форматі (он/оф-лайн). До роботи були залучені представники різних інституцій - як державних органів влади та місцевого самоврядування, так і недержавних (громадських та ін.) організацій. Порядок денний включав презентацію проєкту «Портал місцевої статистики і відкритих даних громад Львівщини» (Юрій Іващенко); представлення досвіду Дрогобицької міської ради у

впровадженні індикаторів для управління на основі даних (Володимир Кондзьолка); ознайомлення з досвідом роботи Львівської міської ради під назвою «Панель міста» (Олена Гунько). Розпочав зустріч заступник голови з питань цифрового розвитку, цифрових трансформацій і цифровізації (CDTO) Олександр Кулепін.

Наголосивши на гострій потребі прискорення в Україні робіт зі створення інформаційно-аналітичної системи моніторингу статистичних та адміністративних показників територіальних громад, він вказав, що Львівщина має добрі передумови для формування та реалізації державної та регіональної політики у сфері запровадження цифрових технологій. Робота повинна активізуватися на

рівні територіальних громад (в області - 73 об'єднані територіальні громади). У кожній з них повинні вирішуватися проблеми інформатизації та цифровізації

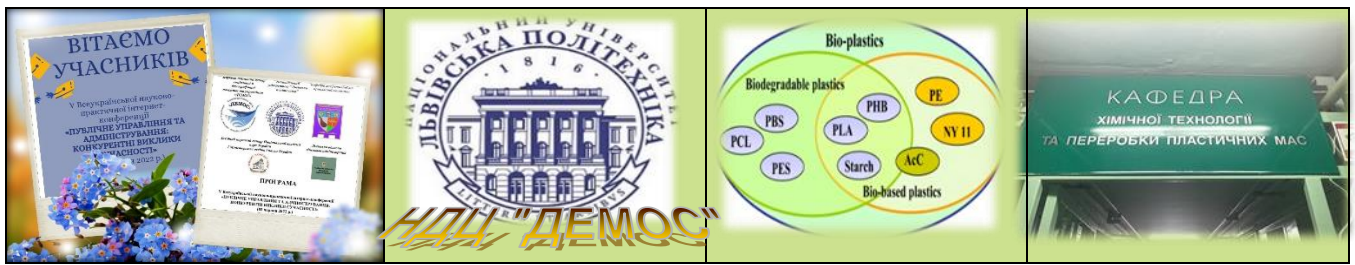
суспільного життя, розвитку цифрової місцевої економіки, запровадження електронних послуг (сервісів), захисту цифрових прав громадян, безпеки персональних даних, розвитку електронних інформаційних ресурсів зв'язку тощо. У продовження теми Юрій Іващенко виголосив доповідь «Етапи впровадження порталу місцевої статистики та відкритих даних громад Львівщини», у якій не тільки визначив інституційні рамки реалізації реформ¹⁹, але й розказав про дорожню карту майбутньої діяльності (опрацювання запитів щодо переліку показників, необхідних для прийняття управлінських рішень, визначення переліку наборів даних та їх розпорядників та відповідальних осіб, робота щодо оприлюднення даних в ТГ, ОДА, ЦОВВ, запуск локальної платформи відкритих даних Львівської області, запуск порталу візуалізації та презентація порталу місцевої статистики та відкритих даних громад Львівщини). Спікер розказав про результати аналізу анкетного опитування, проведеного ГУС у Львівській області на тему «Визначення потреб територіальних громад Львівщини у соціально-економічних показниках», про дослідження Мінрегіону з обґрунтуванням 102 показників, затребуваних ТГ, про розподіл показників між їх розпорядниками (ЛОДЛА, ЦОВВ, ГУС та ОТГ), про запуск порталу візуалізації згідно технічного завдання та його тестування і т.ін. З великим інтересом були сприйняті доповіді Володимира Кондзьолки, який детально зупинився на різних рівнях та проблемах організації обліку та статистики актуальних для ОТГ показників, і які були б орієнтовані на європейські практики, а також Олени Гунько, яка на прикладі міста Львова розказала про велике значення для аналітичної роботи Порталу відкритих даних Львова, про статистику населення, про панель міста тощо. Не менш плідною була дискусія з питань запуску Порталу місцевої статистики і відкритих даних громад Львівщини. Президент ГО Агенція Європейських Інновацій Іван Кульчицький особливо наголосив на потребі таких зустрічей і обміні думками. Професор кафедри статистики Львівського національного університету імені Івана Франка Ольга Гринькевич зупинилася на методологічних та інституційних аспектах організації обліку показників місцевої статистики, Професор кафедри теоретичної та прикладної економіки НУ «Львівська політехніка» вказала на потребу використання існуючого досвіду на Львівщині в плані організації таких досліджень, а також висновків та рекомендацій польських колег, котрі були надані українській стороні у попередні роки після реформи національної системи обліку та статистики Польщі. Начальник Управління з питань цифрового розвитку Столярчук Максим Леонідович

¹⁹ Йдеться про Закон України «Засади регіональної політики», до визначено основні засади моніторингу та оцінки результативності реалізації державної регіональної політики, про Стратегію регіонального розвитку 2021-2027, у якій наголошено на потребі створення системи інформаційно-аналітичного забезпечення, системи проведення статспостережень та збору інформації, системи багаторівневого моніторингу ЦСР, про Рішення Ради нацбезпеки та оборони України «Про заходи державної політики на підтримку децентралізації влади», яким Міністерству розвитку громад та територій та ДСС визначено завдання створення інформаційно-аналітичної системи моніторингу статистичних та адміністративних показників територіальних громад (починаючи з 01.01.2022р.), про «Національну економічну Стратегію до 2030 року», де конкретизовано цілі у кількох зрізах (Напрямок 16. Регіональний розвиток Стратегічна ціль 2 . «Підвищення інституційної спроможності місцевих органів виконавчої влади та місцевого самоврядування та агенцій регіонального розвитку для ефективного забезпечення розвитку регіонів та територіальних громад».

закликав усіх присутніх до активної співпраці у проведенні подібних досліджень. На завершення зустрічі Олександр Кулепін сказав, що такі зустрічі – це ключ до порозуміння й допомоги ОТГ, до вироблення планів та стратегій на майбутнє.

Це інструмент прийняття ефективних управлінських рішень, за якими добробут людей буде оцінюватися у позитивних оцінках.

Наталія Михальчишин, Уляна Садова, Юрій Мельник, Ольга Гринькевич, Роман Теслюк

ІНТЕРЕСИ НАУКИ В УМОВАХ ЕКОНОМІКИ ВОЄННОГО СТАНУ: ДОСЛІДЖЕННЯ, ЗУСТРІЧІ, ПОДІЇ²⁰

Початок літа зовсім не такий, як ми очікували. В Україні змінилося життя і праця. Змінилося відчуття захищеності й безпеки. Змінилися плани й пріоритети. І навіть час став іншим – якимось по-новому зжатым, безальтернативним у сенсі виробництва й втрат важливої інформації (хоча й насиченим подіями), однорідним. Попри це науковці й освітяни живуть вірою у перемогу, а з нею – інтересами досліджень переважає цифрової ери як нового технологічного дива, перерозподілу ресурсів, пошуку й реалізації нових програм і проектів, вирішення проблем. У Львові свідченням цьому є численні вебінари, зустрічі, конференції, на яких віртуально присутні не тільки колеги локальних наукових шкіл, але й вчені, експерти, аналітики, освітяни з інших міст держави та з-за кордону. На кафедрі ТПЕ ІАПО НУ «Львівська політехніка» яскравим доказом такої активності стала V Всеукраїнська науково-практична інтернет-конференція «Публічне управління та адміністрування: конкурентні виклики сучасності» (02 червня 2022 р., 12-00 год.), а також вебінар НДЦ «ДЕМОС» на тему «Розвиток біоекономіки Західного регіону України: виробництво екоплатів з біодеградабельних полімерів» (02 червня 2022 р., 15-00 год.). Обидві зустрічі мали на меті організацію публічного обміну думками, результатами досліджень, а у випадку вебінару – ще й відвідин хімічної лабораторії, обладнаної спеціальним обладнанням.

Наукова конференція, яка незважаючи на військовий час об'єднала професіоналів-практиків, науковців, молодих вчених та студентів, перетворилася у відкритий дієвий майданчик для обговорення теоретичних та прикладних проблем у сфері публічного управління та адміністрування, у сфері економіки не тільки наукової спільноти Львівщини, але й інших регіонів України та за кордону.

²⁰ Наталія Михальчишин, Уляна Садова, Юрій Мельник, Ольга Гринькевич, Роман Теслюк *Інтереси науки в умовах економіки воєнного стану: дослідження, зустрічі, події* - // НДЦ «ДЕМОС» (2022 р.). – URL.: <https://lpnu.ua/sites/default/files/2022/6/15/news/20131/000-vebinar-bioplastik.pdf>

Відкриваючи засідання директор ІАПО д.е.н., проф. Любомир Пилипенко влучно підмітив, що «...будь-яка криза - це велика проблема. Але це, водночас, ще й вікно можливостей...». Саме з таких позицій він зробив акцент на темі відбудови економіки України, відновлення аварійного та будівництва нового житла, розвитку системи орендних відносин, формуванню нормального ринку і т.п. З вітальним словом виступила також співголова Конференції завідувачка кафедри ТПЕ ІАПО, д.е.н., проф. Поплавська Жанна Василівна. Далі, на правах модератора роботу конференції продовжила доцент кафедри ТПЕ ІАПО, к.е.н, доцент Наталія Лук'янівна Михальчишин.

Продуктивний тон заходу завдав директор департаменту економічної політики Львівської обласної військової адміністрації Куйбіда Степан Васильович, який тривалий час співпрацює з кафедрою ТПЕ, виступає своєрідним гарантом практичної складової підготовки студентів-управлінців. Він, зокрема, зупинився на економічних змінах на Львівщині, викликаних війною, на досягненнях та викликах для економіки регіону й України загалом. Говорячи про загрозливу ситуацію у перші дні військової агресії, пригадав невтішні тенденції, які склалися у промисловості, в сфері бізнесу (193 виробництва зупинилися повністю, ділова активність скоротилася на 40% і т.п.). «Проте, - резюмував доповідач, бізнес не впав у глибокий відчай. Була підтримка з боку держави (разові виплати, допомога, кредитування тощо), що дало свій результат. Була змінена база оподаткування. Підприємництво поступово почало повертатися до активного життя. Як доказ, - із 193 зупинених підприємств, відновило роботу 173. Проблемні питання є (це і експорт, і політика Нацбанку, і ланцюги постачання, і податки, і орієнтири стратегічного характеру, яку сферу будемо розвивати, і звітність) треба вирішувати системно».

До слова були також запрошені начальник юридичного відділу Західного офісу Держаудитслужби України Волянський Олег Романович; экс-депутат Верховної ради України VIII скликання, громадська діячка, д.е.н., професор кафедри зовнішньоекономічної та митної діяльності НУ «Львівська політехніка» Юринець Оксана Василівна, доцент Одеського національного економічного університету к.е.н., доцент Курганська Елеонора Іванівна, криптоконсультант

компанії «Peakdefi» Мандюк Ярина Юріївна, професор. Західноукраїнського національного університету (м. Тернопіль) Мельник Алла Федорівна, керівник Науково-дослідного центру соціальної й демографічної політики та управління «ДЕМОС» Садова Уляна Ярославівна, професор Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького д.е.н. проф. Музика Павло Михайлович; професор Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди д.е.н., проф. Коваленко Олена Олександрівна; професор Київського національного університету імені Тараса Шевченка д.е.н., проф. Филюк Галина Михайлівна та ін. Відрадно, що організатори конференції не лише вміло вибудували тематику виступів, але й порадували усіх учасників вчасною публікацією матеріалів тез²¹.

Друга частина наукового дня стосувалася вебінару НДЦ «ДЕМОС» у рамках реалізації Проекту регіонального розвитку «Розвиток біоекономіки Західного регіону України: виробництво екотари з біодеградабельних полімерів» (2021-2023 рр.). Крім обговорення поточних питань та планування роботи на майбутній період, що було представлено к.е.н., ст.н.сп Теслюком Романом Тадейовичем, цінною та пам'ятною стала зустріч з к. т. н. Бідюком Дмитром Олеговичем - представником наукової школи хіміків-технологів Сумського національного аграрного університету, керівником українського стартапу Reкава, який виробляє одноразовий, біорозкладний посуд із кавової гущі. Цікаво, що перше знайомство команди НДЦ «ДЕМОС» з молодим науковцем відбулося на Першому в Україні Хакатоні (Plastic Challenge Hackathon – 2021), присвяченого боротьбі з пластиковим забрудненням довкілля. Колега з сумом згадав довоєнні плани і здобутки, розказав про виробництво крафтової продукції reкава, поділився особливостями організації процесу створення біорозкладних виробів. Зараз стартап виготовляє одноразовий посуд, горщики для розсади та рослин, а також декоративні ароматичні свічки. «Усі компоненти наших виробів є натурального походження, - з гордістю підкреслив пан Дмитро. Вони є 100% веганськими, есо-friendly та безпечними для здоров'я. А ще, у нашого проекту є велика місія – надати альтернативу одноразовому пластику і тим самим зменшити його відходи. І ми віримо, що разом з вами ми зможемо це зробити!».

У продовження розмови, у якій прийняли участь економісти, хіміки, юристи з LvivBioPlast, ЛНУ імені Івана Франка, НУ «Львівська політехніка», ДУ «Інститут регіональних досліджень НАН України імені Мар'яна Долішнього», Луцького національного технічного університету, Сумського національного аграрного університету за активність під час робочих зустрічей з підготовки видання», співкоординатор проекту професор кафедри статистики ЛНУ імені Івана Франка д.е.н. проф. Гринькевич Ольга Степанівна представила очікуваний

²¹ Публічне управління та адміністрування: конкурентні виклики сучасності: Матеріали V всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції – Львів: ТзОВ «Галицька видавнича спілка», 2022. – 1 електрон. опт. диск (CD-ROM) URL.: <https://lpnu.ua/sites/default/files/2020/pages/187/zbirnik-03062022.pdf>

результат першого півріччя 2022 р. – міждисциплінарне наукове видання «Виробництво і споживання екотари з біодеградабельних полімерів».

По завершенні он-лайн зв'язку усі присутні мали змогу відвідати лабораторію, укомплектовану спеціальним обладнанням на кафедрі хімічної технології та переробки пластичних мас в рамках фінансування Проекту регіонального розвитку. Завідувач кафедри д.т.н. проф. Левицький Володимир Євстахович, к.т.н., доц. Мельник Юрій Ярославович детально ознайомили зацікавлених осіб з можливостями роботи обладнання, показали приміщення, де проведено монтаж екструзійної лінії (де фізично знаходиться екструдер, фільера, ванна охолодження, дробарка для гранул, тягнучий пристрій), розказав про принцип роботи змішувача, про закупівлю необхідних матеріалів для функціонування обладнання та проведення на них експериментальних робіт. Колеги з Львівського національного університету

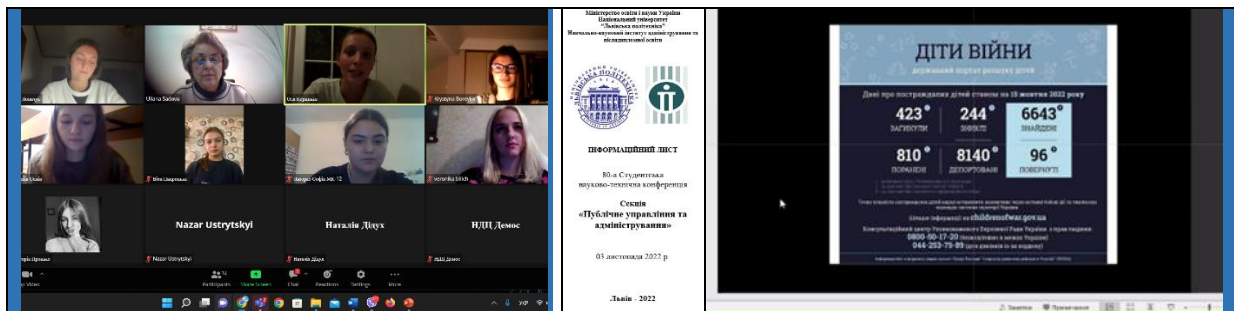
імені Івана Франка, які долучалися до розмови за допомогою гаджетів, нагадали, що закупівля рідинного

хроматографа та матеріалів для його функціонування була проведена настільки вчасно й оперативно була скоріше дивом, ніж закономірністю в українській науці. Нині, на фоні витрат,

пов'язаних з війною, це зробити було б дуже складно. Тож нині нам не можна зупинятися на досягнутому, треба впевнено іти до своєї мети, примножувати наукові здобутки й спільними зусиллями невпинно наближати перемогу.

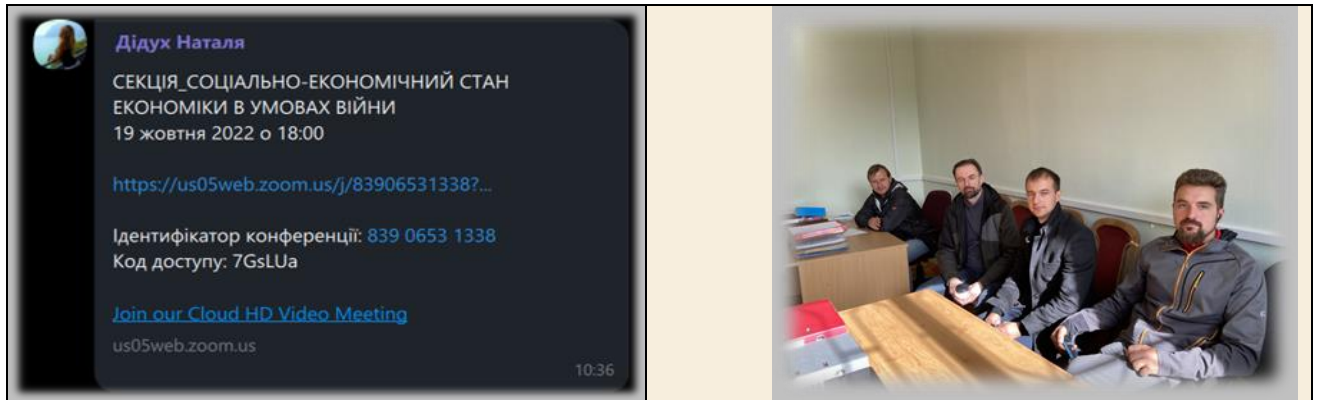

Уляна Садова, Тетяна Степура, Ольга Корицька, Наталя Дідух
80-а СТУДЕНТСЬКА НАУКОВО-ТЕХНІЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ:
БОЛЮЧІ ТЕМИ, ВІДДАЛЕНА УЧАСТЬ, КРЕАТИВНІ СТУДЕНТИ²²
(Кафедра ТПЕ: Підсекція IV «Соціально-економічний стан України в умовах війни»)

Організація студентських науково-технічних конференцій (СНТК) давно займає помітне місце в науковому житті сучасної молоді. Адже збір юнаків та дівчат разом для представлення доповідей з наступним їх обговоренням (від лат. confersio «збирати в одне місце») є вигідною формою організації учбового процесу. З одного боку, це можливість розказати про свою наукову роботу, з іншого - дізнатися про досягнення інших, познайомитися з колегами, визначити подальший шлях своїх досліджень. Конференція – один з кращих способів наукової комунікації студентів між собою та суспільством задля знаходження рішень актуальних задач наукової, державної і суспільної значимості. Це механізм представлення, передачі, отримання наукової інформації. Це умова формування і розвитку особистості молодого вченого. Водночас, це шанс професійного зростання самих викладачів, шліфування педагогічної майстерності і такту, розширення навиків пошукової роботи. Саме у такому контексті в Інституті адміністрування та післядипломної освіти НУ «Львівська політехніка» організовано проведення ювілейної 80-ї студентської науково-технічної конференції «Публічне управління та адміністрування» (Розпорядження директора ННІ АПО №10-82 від 10 жовтня 2022 року). На кафедрі теоретичної та прикладної економіки ІАПО працювало дві підсекції: Проблеми вдосконалення конкурентних відносин учасників публічно-приватної взаємодії (голова - д.е.н., проф. **Поплавська Ж.В.**) та «Соціально-економічні аспекти розвитку України в умовах воєнного стану» (голова - д.е.н., проф. **Садова У.Я.**). Науково-дослідний центр «ДЕМОС» кафедри ТПЕ долучився до роботи 80-ї студентської науково-технічної конференції в рамках обидвох засідань підсекції «Соціально-економічний стан України в умовах війни» (19 та 20 жовтня 2022 року).

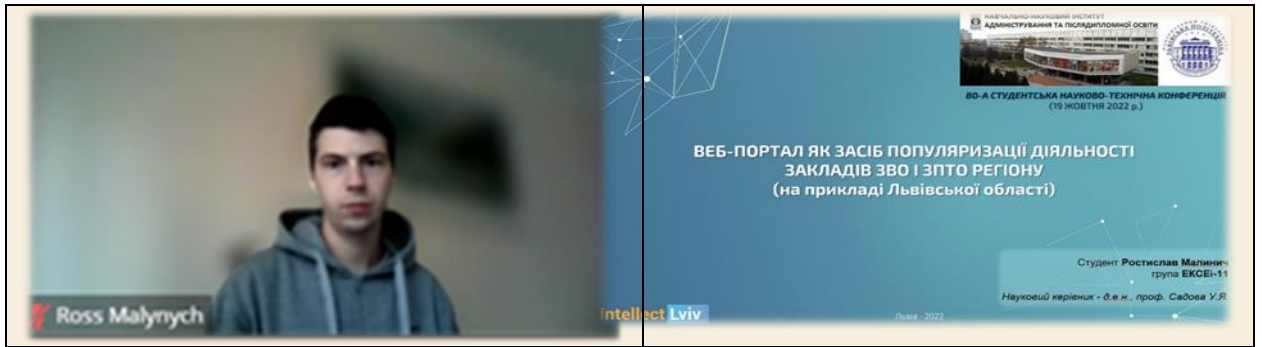
²² Уляна Садова, Тетяна Степура, Ольга Корицька, Наталя Дідух 80-а студентська науково-технічна конференція: болючі теми, віддалена участь, креативні студенти // НДЦ «ДЕМОС» - URL.: <https://lpnu.ua/sites/default/files/2022/10/31/news/21302/80-stud-ntkdocx.pdf>

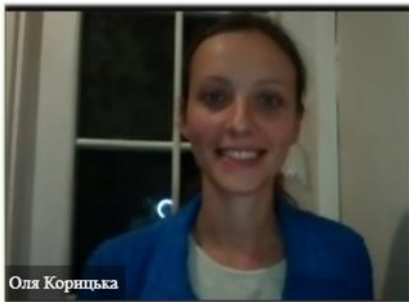
У перший день доповідачами виступили студенти старших курсів. Незважаючи на складну безпекову ситуацію й вимушену перерву у роботі через сигнал сирени, присутнім вдалося обговорити низку болючих тем стійкості українського суспільства та бізнесу в умовах війни (українська інфраструктура вже нині зазнала збитків на суму майже на 130 млрд доларів США, бізнес втратив активів на суму близько 10 млрд доларів США²³), проблем людських втрат (як фізичних, так і через вимушені міграційні переміщення населення), ризиків та перспектив просторового розвитку України та інші питання.

З особливим інтересом присутні вислухали доповідь на тему «Веб-портал як засіб популяризації діяльності закладів ЗВО і ЗПТО регіону (на прикладі Львівської області)», яку виголосив магістр економіки **Ростислав Малинич** (група ЕКСЕі-11, кер. д.е.н., проф. У.Я.Садова). Як учасник проекту регіонального розвитку «Моніторинг реалізації інтелектуального потенціалу випускників ВНЗ і ПТНЗ прикордонного регіону:соціальне партнерство, державне і регіоналтне замовлення», що виконувався в рамках секторальної підтримки ЄС на замовлення ЛОДА членами команди НДЦ «ДЕМОС», він не просто нагадав присутнім про цілі і результати цієї роботи, але й наголосив, що в умовах війни підвищення якості та ефективності підготовки кадрів у ЗВО та ЗПТО є новою задачею. Адже дія чинників, які з'явилися після 24 лютого 2022 року, стала більш непередбачуваною, вплив на працевлаштування молоді - більш фрагментарним (мобілізація, евакуація і т.п.). Взаємодія ЗВО та ЗПТО з інститутами влади та бізнесу перейшла на засади економіки воєного стану. У цих умовах цифрові технології дуже оперативно та якісно дозволили підтримувати комунікацію учасників територіальних суспільних систем. Водночас, без подальшої підтримки таких розробок, зокрема, Веб-порталу як засобу популяризації діяльності закладів ЗВО та ЗПТО, не буде забезпечена спадковість використання наукових ідей молоді у майбутньому.

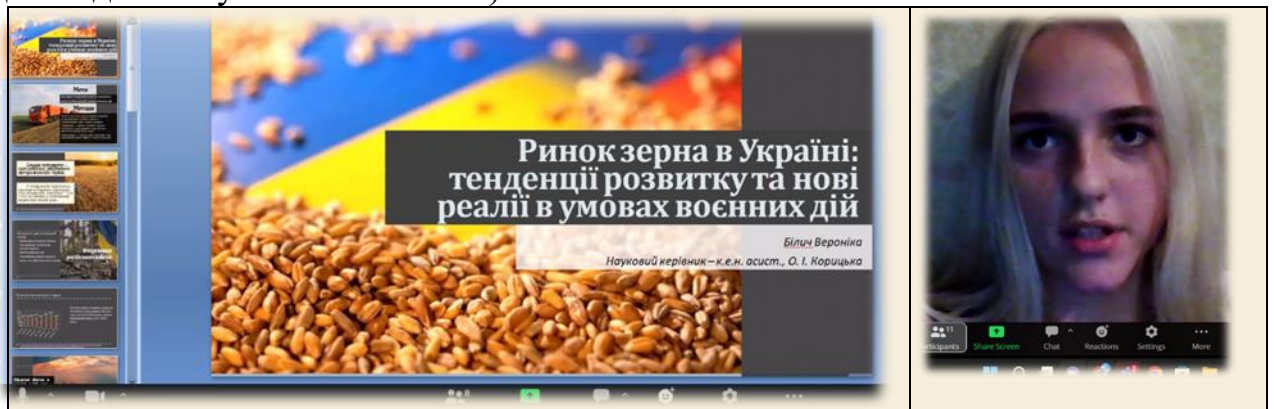
²³ Майже на \$130 млрд: названо суму збитків інфраструктурі України від війни з РФ. Фокус 21 жовтня 2022 р. - URL.: <https://focus.ua/uk/ukraine/533878-pochti-na-130-mlrd-nazvana-summa-ushcherba-infrastruktura-ukrainy-ot-vovny-s-rf>

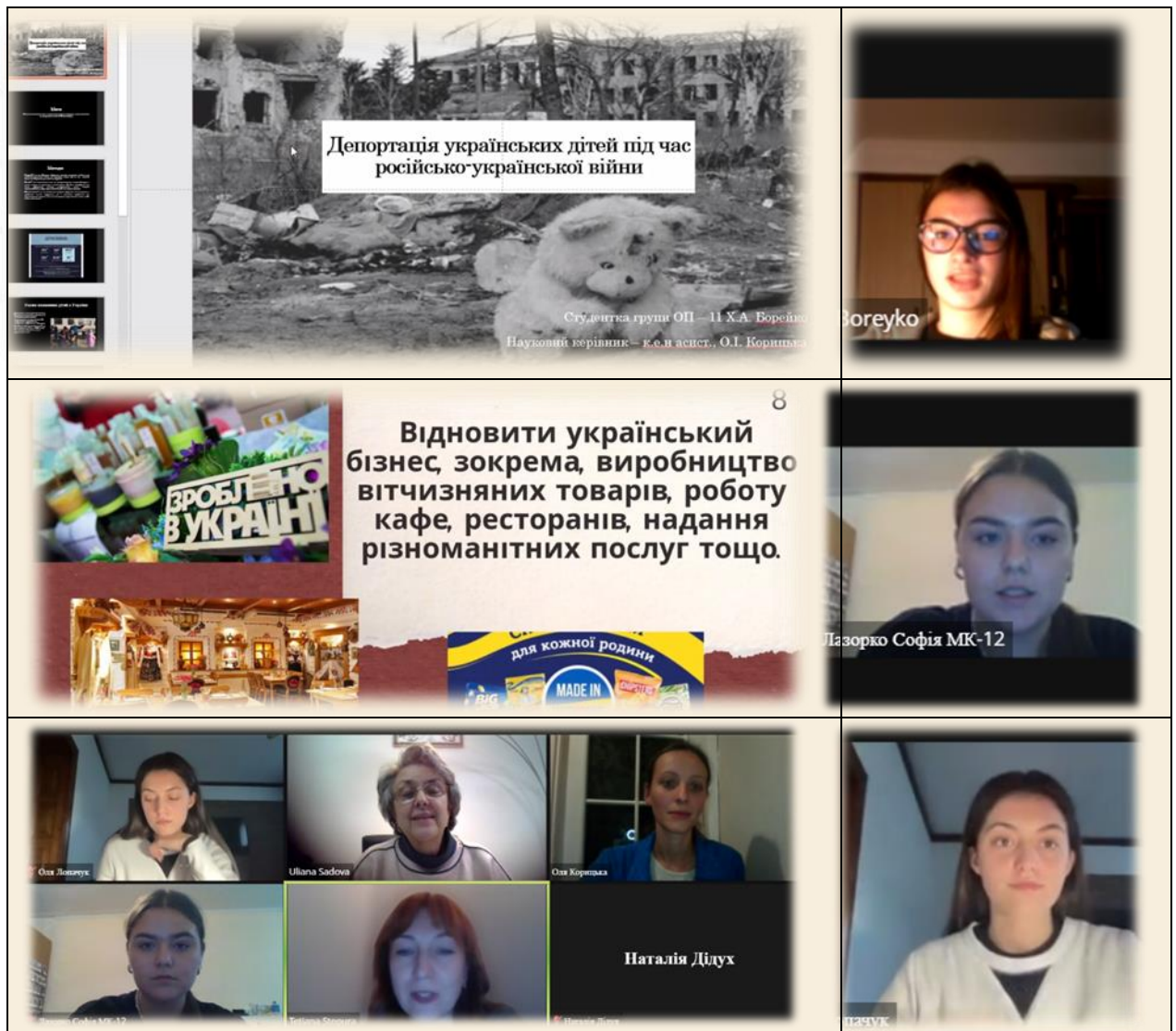

Окремим блоком слід виділити виступи студентів, наукові роботи яких були підготовлені під фаховим керівництвом к.е.н., асист. **Ольги Іванівни Корицької**.

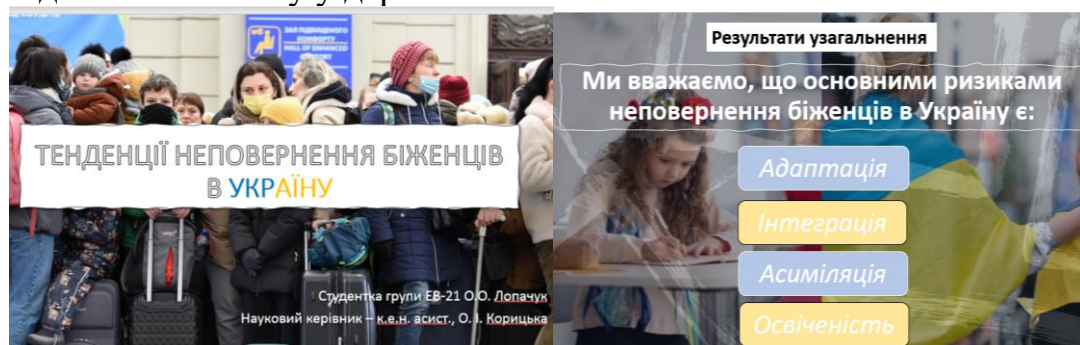

Зокрема, це доповіді **Білич Вероніки** на тему «Ринок зерна в Україні: тенденції розвитку та нові реалії в умовах воєнних дій» (студ. гр. ЕБ-11), **Борейко Христини** на тему «Депортація українських дітей під час російсько-української війни» (студ. гр. ОП-11), **Вахняк Ольги** на тему «Волонтерство в Україні в умовах війни» (студ. гр. МЕ-12), **Лазорко Софії** на тему «Українська економіка під час війни. Шляхи її відновлення» (студ. гр. МК-12), **Лопачук Ольги** на тему «Тенденції повернення біженців в Україну» (студ. гр. ЕВ-21). Усіх вирізняло бажання і вміння чітко окреслити актуальність піднятої проблеми, методи дослідження і головне результати проведеної роботи. Вероніка Білич продемонструвала з допомогою методів статистики стан та чинники звуження ринку зерна в Україні, а також ризики, які можуть супроводжувати відновлення цього ринку у майбутньому. Христина Борейко вказала на жахливі дані про депортацію українського населення, зокрема, дітей, підлітків та молоді з окупованих територій, розказала про складнощі їх повернення на Батьківщину (розірвання дипломатичних відносин між країнами, розмитість обліку та статистики, зміна даних дитини усиновлювачами).

У перший день роботи підсекції усі члени комісії відзначили професійність проведення та представлення результатів наукового дослідження Олею Лопачук. Студентка з допомогою Google Форми (програмного забезпечення для адміністрування опитування, що входить до складу безкоштовного вебпакету Google Docs Editors, пропонуваного Google) провела дуже цікаве опитування серед біженців з України щодо їх мотиваційних настроїв неповернення додому після завершення війни, а також вказала на низку проблем втрати людського капіталу у державі.

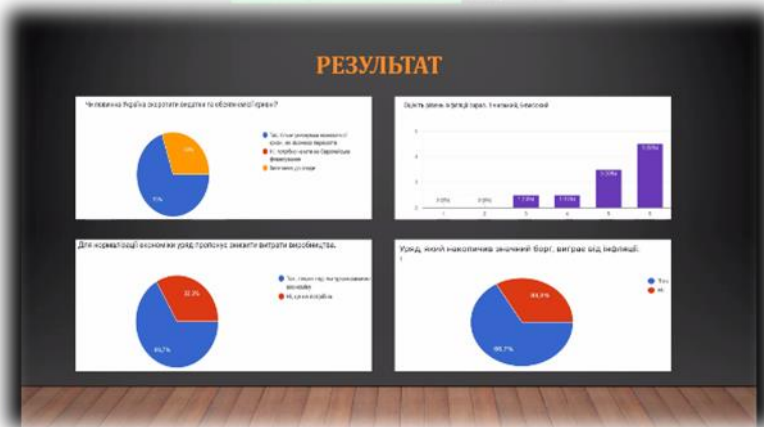

Другий день роботи підсекції став не менш насиченим на відкриття юних талантів. Наукові роботи, які були підготовлені під керівництвом д.е.н., проф. Садової У.Я., д.е.н., доц. Степури Т.М., теж залишили хороше враження про студентські наукові роботи. Логічно, що усі теми мали відбиток війни. Йдеться про дослідження **Устрицького Назарія** на тему «Новітні фактори просторового позвитку України» (студ. гр. МК-15), **Папроцької Вікторії** на тему «Динаміка інфляційних процесів в Україні: фактор війни» (студ. гр. МК-15), **Бончик Катерини** на тему «Піраміда Маслоу для українця в умовах війни: стан і перспективи» (студ. гр. МК-15), **Сенів Ліліани** на тему «Проблеми втрати людських ресурсів України в умовах війни: демографічний і соціально - економічний аспект» (студ. гр. МК-15), **Курило Софії** на тему «Компанії, які не вийшли з ринку росії: морально-економічний аспект» (студ. гр. МК-15), **Нудик Юлії** на тему «Перспективи водневої економіки в Україні в контексті соціально-екологічної відповідальності» (студ.гр ЕКЕБ-11).

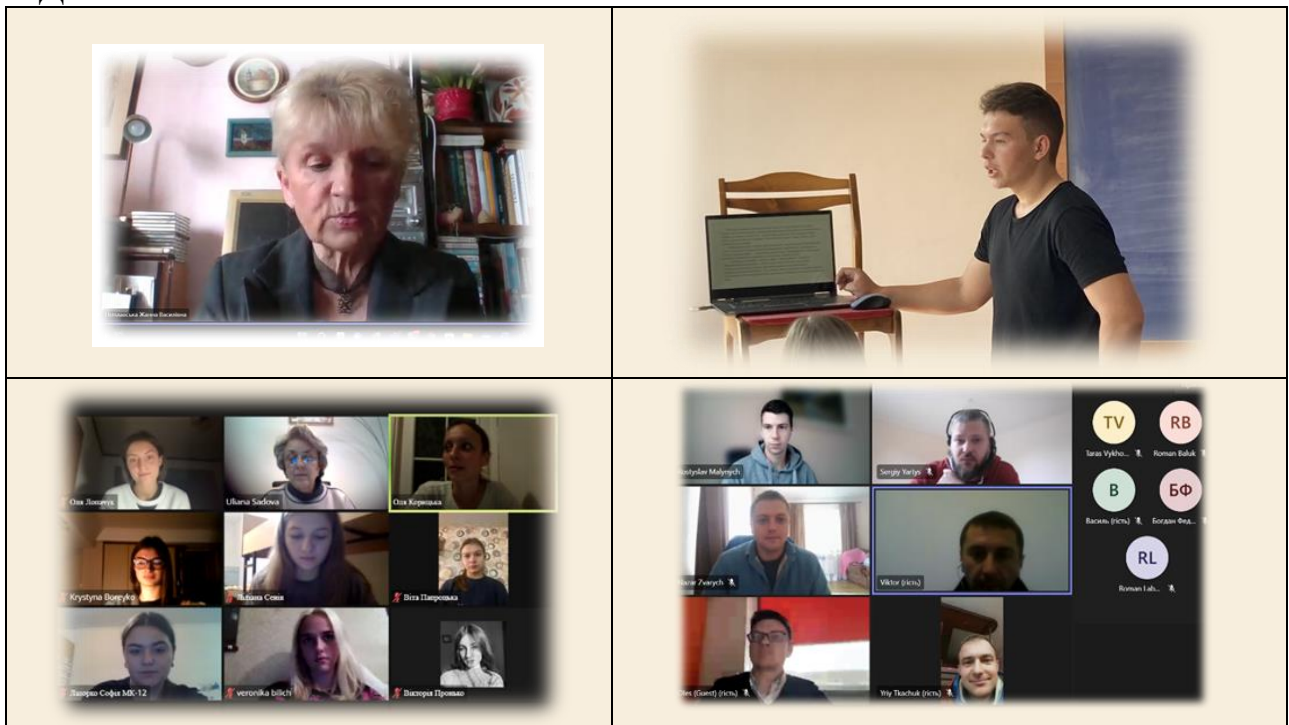
Ніхто з виступаючих не залишив учасників засідання байдужим. Жвавий тон роботі задав виступ Назара Устрицького, який наголосив, що «дослідження сукупності факторів просторового розвитку України покликане допомагати обґрунтуванню пріоритетних напрямів і механізмів просторового розвитку соціально-економічних систем різних рівнів, розробці рекомендацій щодо підтримки розвитку депресивних регіонів, стимулюванню перспективних форм просторової організації бізнесу, складанню дорожніх карт, стратегій, програм науково-технічного, інноваційного, соціально-економічного розвитку територій тощо. В умовах війни усі вони діють хаотично. Водночас, є й такі, що мають деструктивний вплив. І це - геополітика».

Високу планку в Назара органічно перейняла Вікторія Папроцька, яка зуміла не тільки підняти складну інфляційну тему сьогодення української економіки, але й провести власне опитування з допомогою Google Форми студентів першого курсу НУ «Львівська політехніка» (економістів) на предмет їх обізнаності в питаннях рівня інфляції в Україні, заходів уряду щодо

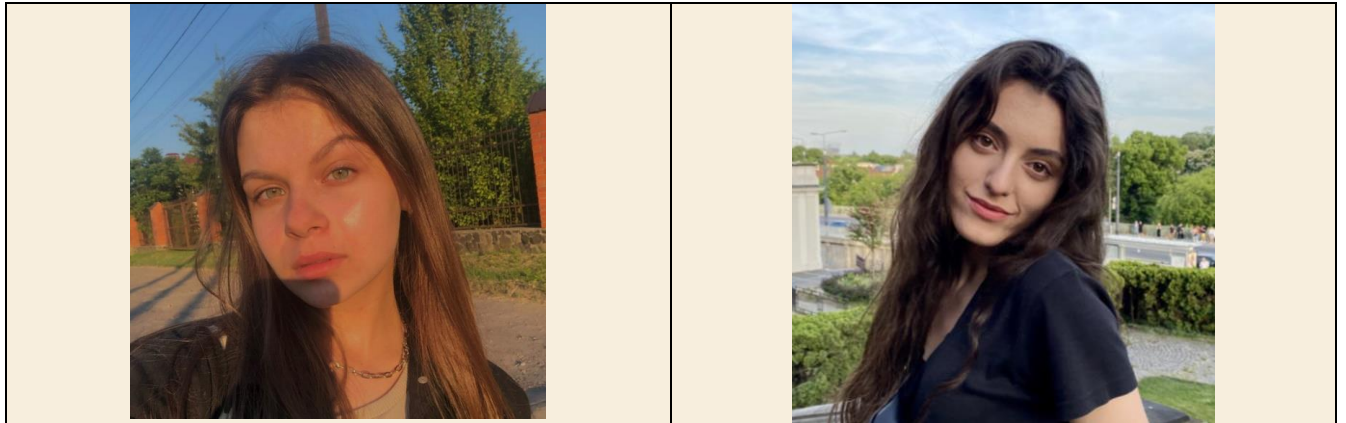
врегулювання ситуації, а також вивчення впливу інфляції на якість життя молоді. Катерина Бончик сміливо представила своє бачення руху піраміди Маслоу для українця в реаліях викликів війни. Лілана Сенів зупинилася на гострій проблемі втрати людських ресурсів України – головного і найціннішого скарбу нашого народу. Відрадно, що представлені дослідження дали поштовх до їх поглиблення з використанням нових баз даних і обговорення в НДЦ «ДЕМОС».

Загалом, робота підсекції «Соціально-економічні аспекти розвитку України в умовах воєнного стану» показала, що сучасна студентська молодь дуже вболіває за долю України. Відрадно, що студенти мали змогу представити результати досліджень перед поважним керівництвом та членами кафедри ТПЕ – в особі завідувача кафедри д.е.н., проф. Поплавської Ж.В., к.е.н, доц.

Комаринець С.О., к.е.н., доц. Михальчишин Н.Л., к.е.н., доц. Гошовська О.В., к.е.н., доц. Скорик Г.І., к.е.н., доц. Пушак Г.І. та ін.

Переможницями підсекції *IV* «Соціально-економічний стан України в умовах війни» стали **Лопачук Ольга** (науковий керівник – Корицька О.І.) та **Папроцька Віта** (Науковий керівник – Садова У.Я.). Бажаємо дівчатам потужної наукової роботи та цікавих подальших досліджень!

На прощання тепло прозвучали слова д.е.н., проф. Ж.В.Поплавської, яка подякувала усім, хто працював над організацією заходу. Професор наголосила, що «захоплена молоддю, яка у таких складних умовах, у таких обставинах, майже при свічці, все одно працює, знаходить цікаві теми, розробляє їх, бачить перспективи не тільки для своїх подальших пошуків, а оптимістично дивитися у майбутнє! І це означає, що у нас усе буде добре! Я вам щиро вдячна і вдячна усім, хто взяв участь у роботі».

Ольга Корицька, Тетяна Степура, Наталя Дідух, Уляна Садова
**ПЕРЕГУК ВІКІВ: ДО ПИТАННЯ ПРО МИНУЛЕ, СУЧАСНЕ І
МАЙБУТНЄ ПОШУКОВИХ ІНТЕРЕСІВ УКРАЇНСЬКИХ ВЧЕНИХ²⁴**

Останні місяці, тижні 2022 року подарували членам команди НДЦ «ДЕМОС» особливо напружений ритм життя. Попри спільні для всіх українців сигнали воєнних тривог, перебування в укриттях, проведення додаткових занять через вимушені зриви навчального процесу, підготовку річної звітності і т.п. відбулося кілька подій, котрі вплинули на результативність наукової роботи. Серед них:

– тренінг (а з ним й контакти для майбутньої співпраці з НДЦ «ДЕМОС») для колективу Техніко-економічного фахового коледжу НУ «Львівська політехніка». В рамках циклової комісії коледжу к.е.н., асистенткою кафедри ТПЕ Ольгою Корицькою було проведено семінар на тему «Самопрезентація. Перше враження» (16 листопада 2022 р., онлайн формат на платформі Google Meet: <https://ltek.in.ua/16-lystopada-vidbuvsya-trening-na-temu-dilovyj-etyket/>). Захід отримав високу оцінку як зі сторони керівників закладу (заступника директора з виховної роботи Мар'яни Володимирівни Здоровеги, заступника директора з навчальної роботи Любов Іванівни Цебенко, методиста Ольги Богданівни Благути, викладача Ольги Семенівни Кіндзюр), так і самих студентів. Учасники тренінгу активно дізнавались, обговорювали питання: що таке етикет, у чому різниця між діловим та світським етикетом, хто придумав етикет, яка роль салату Олів'є, Володимира Мономаха та королеви Єлизавети в етикеті, що думала Коко Шанель про важливість самопрезентації та першого враження у житті, що таке «правило 12 в бізнесі», які є сфери застосування ділового етикету (кабінет, офіс, конференція, ліфт, буфет і не тільки), що таке дрес-код: так чи не так ми одягнені, чому чоловіки не вміють правильно носити піджаки і що одягнути жінкам на ділову зустріч та багато іншого. Активно обговорювалися питання як правильно вітатися у різних життєвих ситуаціях... Великий інтерес викликав аналіз допущених помилок у дрес-кодів низки політиків, що детально було показано на прикладі зустрічі 39 Саміту G8 ... Час

²⁴ Ольга Корицька, Тетяна Степура, Наталя Дідух, Уляна Садова Перегук віків: до питання про минуле, сучасне і майбутнє пошукових інтересів українських вчених // НДЦ «ДЕМОС» - URL.: <https://lpnu.ua/sites/default/files/2023/1/12/news/22059/000-na-druk-pererobleno2.pdf>

тренінгу пролетів непомітно. Відрадно, що учасники захотіли продовження серії тренінгів із ділового етикету.

-відкрита лекція д.е.н., доцента кафедри ТПЕ Тетяни Степури на тему «Основи соціальної безпеки», проведеної 19 грудня 2022 року для магістрів групи ЕКСЕі-11 (дисципліна «Соціальна відповідальність і соціальна безпека») ²⁵. Учасники дискусії - викладачі кафедри ТПЕ (д.е.н., проф. Садова У.Я., к.е.н., доц. Скорик Г.І., к.е.н., доц. Данилович-Кропивницька М.Л. та ін.), відзначили, що лекція була цікавою, пізнавальною, проведена на високому професіональному рівні, має важливе значення для здобуття студентами необхідних компетентностей для професійної діяльності за обраною спеціальністю. Навчальний матеріал лекції був підібраний відповідно до програми з даної дисципліни. Зокрема, проф. Уляна Садова резюмувала, що доц. Степура Т.М.. продемонструвала високий рівень навчально-методичного викладення матеріалу, вільно володіла інформацією, майстерно утримувала увагу аудиторії протягом усієї лекції. Доц. Галина Скорик додала, що на слайдах було наведено посилання на найновішу літературу з даного питання (як вітчизняну, так і закордонну), ефектним був візуальний супровід тексту, що посилювало засвоєння матеріалу. Усі були одноголосними в високій оцінці організаційно-методичного та професійного рівня лекції доц.Т.М.Степури.

²⁵Дисципліна «Соціальна відповідальність і соціальна безпека» є частиною циклу нормативних дисциплін професійної підготовки студентів спеціальності 51 «Економіка», які навчаються за освітньо-кваліфікаційним рівнем «магістр» і є логічним послідовним продовженням вивчення дисциплін економічного спрямування - важливої складової знань фахівця за даною спеціальністю. В лекції були висвітлені наступні питання: Базові засади теорії безпеки соціальних систем. Сутність соціальної безпеки. Природа та підпорядкованість категорій безпеки для людини. Рівні соціальної безпеки. Ризики у соціальних системах та управління ними. Соціальне страхування.

Міжнародний науковий онлайн-семінар «Доктор філософії Олена Степанів: географ, красавець, освітянин» (20 грудня 2022 р., м.Львів), присвячений 130-річчю від дня народження видатної української вченої-географині, героїні українських визвольних змагань, ученій, якій належить значний внесок у становлення української національної антропогеографії, геоурбаністики, регіоналістики і краєзнавства, картографії, у дослідження мандрівництва, національної освіти та охорони здоров'я. Олена Степанів відома як організаторка української географічної освіти і науки. Її наукові праці «Сучасний Львів», «Дністер – важлива транспортна магістраль», «Економгеографія українських земель», геополітична мініатюра «Крим (ключ Чорного моря)» є дуже важливими до прочитання під час підготовки молодих науковців. З чудовою доповіддю про біографію та наукову роботу видатної українки «Олена Степанів: учена і педагог» виступив професор кафедри економічної і соціальної географії географічного факультету Олег Шаблій. Показово, що у заході прийняли участь представники української діаспори у США (Х.Полянська, м.Нью Йорк, США), вчені з Гданського Університету (О.Тучабський, Польща), Університету імені Карла Ебергарда (С.Кіндер, м.Тюбінген, Німеччина), Київського національного університету імені Тараса Шевченка (К.Мезенцев, Н.Провотар), проректор з наукової роботи ЛНУ ім. Івана Франка проф. Р.Гладишевський та багато інших. Декан географічного факультету В.Біланюк у своїй промові нагадав, що «сьогодні 50 000 жінок захищають Україну в лавах Збройних сил України, 5 000 – зараз на передовій. А декілька десятиліть тому жінкою, яка вразила світ своєю історією під час Першої світової війни, стала Олена Степанів. Вона була активною учасницею Січово-Стрілецького руху, співзасновницею товариства «Січові Стрільці – II», провідницею жіночої чети. 50 років свого життя науковиця присвятила боротьбі за незалежність. У російській імперії Олена Степанів одержала 2 роки таборів за збройну боротьбу, а згодом радянська влада засудила її на 25 років через інтелектуальну боротьбу за незалежність, за розвиток національної географії...». Пам'ять про хоробру жінку, науковцю та воїна Олену Степанів і багатьох інших героїв, які боролися за незалежність слід вшановувати різні заклади вищої освіти,

адже своєю науковою працею вона здійснила неймовірно важливий внесок у розвиток України. Дуже цікавими були дослідження М.Влах, І.Гудзеляк, Л.Котик, І.Ровенчака, С.Гелея, Є.Тихановича, Л.Цюцюри, О.Перхач, Я.Іваха, Ю.Кисельова, В.Миронюка, Л.Шевчук та ін. Тематика виступів була широка – від життєвих імперативів Олени Степанів, додавання особливих рис до її портрету, ролі у розвитку освіти, української кооперації, транспортної географії до поглядів щодо просторового розвитку Львівської агломерації, модальних вимірів наукових текстів як доктора філософії.

Команда НДЦ «ДЕМОС» виступила і як співорганізатор, і як безпосередній учасник дійства з колективною доповіддю Уляни Садової, Тетяни Степури, Ольги Корицької, Наталії Дідух «Перегук віків: до питання про минуле і сучасне докторських шкіл в Україні»²⁶. Проф.Садова У.Я., зокрема, зазначила, що «у кожного свій шлях до постаті Олени Степанів... В одних через історію роду, в якому були і священники, і освітяни, і прості селяни.. У других – через велику сподвижницьку працю цієї жінки, вірність чоловікові Роману Дашкевичу - полковнику армії УНР, з яким ділила випробування долі, народила і виростила сина Ярослава - відомого новому поколінню українського історика, сходознавця, бібліографа, археографа, доктора історичних наук, професора... Ще в інших – через цінності й громадську позицію першої жінки-офіцера... Проте, існує ще один пласт інформації. Це - активна освітня і наукова діяльність. Вона почалася з навчання у Віденському університеті, дала змогу захистити замолоду докторську дисетацію (Віденський університет)... а нині вимагає окремого вивчення». Цікавою стала паралель між інтересами української учених ХХ та ХХІ століття, наведена у дослідженні науковців. Варто зазначити, що заходи, які проводяться командою НДЦ «ДЕМОС» спільно з географічним факультетом ЛНУ імені Івана Франка, стали вже доброю традицією (зокрема, у рамках Угоди про стажування викладачів). Контакти є свідченням поглиблення співпраці наукових шкіл двох найбільших ВНЗ Львівщини, дають поживу для нових роздумів і наукових досліджень.

²⁶Уляна Садова., Тетяна Степура, Ольга Корицька «Перегук віків: до питання про минуле і сучасне докторських шкіл в Україні» //Міжнародний науковий онлайн-семінар до 130 – ліття від народження Олени Степанів «Доктор філософії Олена Степанів: географ, краєзнавець, освітянин». (20.12.2022, Львів)

На завершення Міжнародного наукового онлайн-семінару “Доктор філософії Олена Степанів: географ, освітянин, краєзнавець”, учасники прийняли Ухвалу:

1. Популяризувати науково-педагогічну спадщину Олени Степанів як представниці модерної антропогеографічної школи Степана Рудницького в закладах освіти України.
2. Доповнити робочі програми навчальних дисциплін освітніх програм положеннями геоукраїністики, які містяться у наукових працях Олени Степанів.
3. Пропагувати використання у сучасній географії питомої українськомовної термінології.
4. Ініціювати запровадження державної іменної відзнаки Олени Степанів для жінок-військовослужбовців.

Степанів Олена
(7.12.1892-11.07.1963)
хорунжа УСС. 1917р.

Народилася у с. Вишівчику Перемишлянского повіту на Львівщині. Закінчила учительську семінарію у Львові. Студенткою філософського факультету Львівського університету брала участь в організації Січового руху, співзасновник ремісничого товариства "Січові стрільці-ІІ" (жіночої секції). Із серпня 1914 р. перебувала в лавах УСС, де командувала чотою в боях за Карпати. За героїзм, виявлений у битві на г. Маківці, була нагороджена срібною медаллю "За хоробрість". 30.05.1915 р. в боях надір. Золотою Липою разом із стрільцями свого відділу потрапила в російський полон. Повернулася у квітні 1917р. в Галичину. Була учасником Листопадового чину 1918 р. у Львові. Як член Начальної команди УГА брала участь в українсько-польській війні 1918-1919 рр. У 1919 р. - пресовий референт Міністерства закордонних справ УНР. Після закінчення війни навчалася у Відеському університеті (1921 р.). Ініціатор створення Географічної комісії НТШ. Вкладала географію у Львівській гімназії сестер василіанок і Тасмному українському університеті. За радянської влади - вчитель середньої школи у Львові, старший науковий співробітник і завідувач сектору економіки Львівського відділу Інституту економіки АН УРСР, науковий співробітник природничого музею АН УРСР. Автор понад 70 наукових праць. В 1949 р. заарештована, відбула ув'язнення в мордовських концентраційних таборах. Повернувшись до Львова, була позбавлена можливості займатися науковою роботою. Похована на Личаківському цвинтарі у Львові.

Анна Шендер, Наталя Дідух, Уляна Садова

**КРЕАТИВНІ ІНДУСТРІЇ ТУРЕЦЬКОЇ ЕКОНОМІКИ І УКРАЇНА:
до питання пошуку шляхів повоєнного відродження держави²⁷
(за матеріалами українсько-турецького вебінару, 28.12.2022р.)**

*«...Прости щастя сусідові, а воно до тебе прийде».
(турецька мудрість).*

Вебінар, ідея якого народилася у НДЦ «ДЕМОС» ще у час Різдва 2022 року, - відбувся! Майже рік лежали готові матеріали про креативні індустрії турецької економіки²⁸. Про систему взаємодій творчих ідей, інтелектуальної власності, знань, технологій.. Можливо не всі, хто дуже очікував зустрічі з неповторною українкою з Туреччини, к.е.н. Анною Шендер, вірили, що зустріч таки буде цього року! Та от, у переддень Нового Року - 2023, з'явилося «вікно», що прочинилося для всіх ...

Треба сказати, що передумов до переноровічної зустрічі було багато: це і дискусії політиків і науковців щодо нових «економічних експериментів Ердогана і інтересів османської дипломатії»²⁹ в російсько-українській війні, і емоційні коментарі міжнародної спільноти до візиту Президента України Володимира Зеленського до США й блискучої промови в Конгресі, і повідомлення офіційних українських ЗМІ про результати переможної ходи нашої армії на фронті, і відчутна активізація думок українських вчених, експертів, практиків про шляхи відбудови економіки України, про відкриття нових її можливостей у світі.

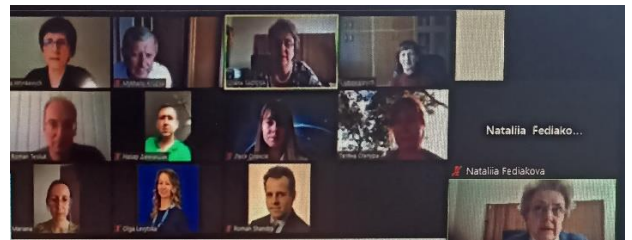
²⁷ Анна Шендер, Наталя Дідух, Уляна Садова Креативні індустрії турецької економіки і Україна: до питання пошуку шляхів повоєнного відродження держави // НДЦ «ДЕМОС» - URL.: <https://lpnu.ua/sites/default/files/2023/1/12/news/22065/000-krativni-industrii-turechchina.pdf>

²⁸ Термін «креативна економіка» – транзакція результатів творчої діяльності, яка має економічну цінність, вперше з'явився у книзі Джона Хокінса «Креативна економіка: як люди заробляють гроші на ідеях» (Howkins J. The Creative Economy: How People Make Money From Ideas / J. Howkins. – London, UK: Penguin, 2001. – 304 p.).

²⁹ Богдан Мірошніченко Османська дипломатія. Як Туреччина допомагає Росії обходити санкції // Економічна правда (26 серпня 2022). – URL.: <https://www.epravda.com.ua/publications/2022/08/26/690833/>

Особливим імпульсом до організації вебінару була внутрішня потреба членів команди «ДЕМОС» у передноворічній зустрічі у форматі більш ширшому, ніж зазвичай:

- ❖ з колегами - членами спеціалізованої вченої ради з присудження наукового ступеня доктора наук Д.35.052.26 Національного університету «Львівська політехніка» (профіль ради: 08.00.07 «Демографія, економіка праці, соціальна економіка і політика» 08.00.09 «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності)»), яка розпочала роботу в 2022 році;
- ❖ членами команди LvivBioPlast, з якою всупереч усім викликам змогли спільно продовжити у 2022 році роботу над Проектом регіонального розвитку «Розвиток біоекономіки Західного регіону України: виробництво екологічно безпечних полімерів» (реалізовується на Львівщині з 2020р.), провести, заплановані і позапланові заходи, зокрема, ZERO WASTE Academy³⁰, подарувати зацікавленим колам аналітичну доповідь «Нова економіка пластмас: потенціал, технології, стимули»³¹.

Роботу тематичного вебінару розпочала керівник НДЦ «ДЕМОС» проф. Уляна Садова з вшанування пам'яті про усіх загиблих внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України

³⁰ З ініціативи ZERO WASTE Academy та Anna Prokavca 3 листопада 2022 року у Львові відбулася перша презентація Аналітичної доповіді про Нову економіку пластмас та український контекст. - - URL.: <https://www.facebook.com/photo/?fbid=528137379319915&set=pcb.528138279319825>

³¹ *Нова економіка пластмас: потенціал, технології, стимули* = The new plastics economy: potential, technology, stimulus: аналіт. доп./[Гринькевич О.С., Садова У.Я., Матковський С.О. та ін.]. - Львів: ЛНУ імені Івана Франка, НУ «Львівська політехніка». 2022. - 80с. - URL: https://econom.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2016/04/a_dopovid.pdf

хвилиною мовчання... Привітавши колег з інших міст України - професорку Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова (м.Миколаїв) Надію Бортник, зав кафедрою, професорку Черкаського національного університету ім. Б.Хмельницького Станіславу Пасеку (м.Черкаси), та ін., - озвучила програму вебінару; представила авторку тематичної доповіді «Креативний сектор економіки. Турецький досвід» к.е.н. Анну Шендер - давню колегу по фаху, а нині громадянку Туреччини, активну популяризаторку української діаспори, адміністраторку групи українців Туреччини³².

Подякувавши їй за згоду участі у вебінарі та перед тим, як безпосередньо надати слово, попросила присутніх звернути увагу на кілька інформаційних матеріалів, які мають лягти в основу тематики майбутніх досліджень, у т.ч. НДЦ «ДЕМОС». Зокрема, це:

- відеозвернення Президента України Володимира Зеленського до українців щодо збереження спільного розуміння наших національних ідей. Йдеться про «звільнення нашої землі від ворога, а також відновлення України, повернення наших людей додому, подальше зближення нашої держави з ключовими партнерами, відкриття нових можливостей для України у світі – це все завдання на найближчий час. І не лише для держави, а й для кожного й кожної з нас»³³;

- інтерв'ю журналістки Радіо Свобода Софії Середи з акад. НАН України, директоркою ІДСД НАНУ, проф. Еллою Лібановою на тему «Козацькі гени - суперсила українців»³⁴;

- презентація Візії вчених відділення економіки НАН України щодо повоєнного відродження України в студії Українського національного інформаційного агентства «Укрінформ»³⁵. Йдеться про особливі акценти на національній безпеці держави, економіці, довкіллі, соціальному середовищі, якості життя населення (організовано ІДСД імені М.В.Птухи НАН України);

- публікація виступу на сторінках «Економічної правди» Голови комітету ВРУ з питань фінансів, податкової та митної політики Данила Гетманцева про роль креативних індустрій в економіці повоєнної України³⁶.

³² Українці в Туреччині. Веб-сайт. - URL: <https://www.facebook.com/groups/1157749197588835/> (дата звернення: 25.12.2022).

³³ Ми заходимо в наступний рік і маємо зберегти спільне розуміння національних цілей – звернення Президента України (27 грудня 2022 року). Офіційне інтернет-представництво. - URL: <https://www.president.gov.ua/videos/mi-zahodimo-v-nastupnij-rik-i-mayemo-zberegiti-spilne-rozumin-3917>

³⁴ Суперсила українців, рейтинг Зеленського, розпад і каяття Росії | Інтерв'ю журналістки Радіо Свобода Софії Середи з дир. ІДСД НАН України, акад. НАНУ, проф. Еллою Лібановою. // Радіо Свобода. (26 грудня 2022 р.). - URL: <https://www.youtube.com/watch?v=ITPwY250LPI>

³⁵ Повоєнне відродження України. Візія відділення економіки Національної академії наук України. Укрінформ (пряма трансляція 26 грудня 2022 року). -URL: <https://www.ukrinform.ua>

³⁶ За словами політика, «внесок креативних індустрій в економіку країн зростає з кожним роком. Наприклад, у США частка КІ у ВВП вже є співставною із переробною промисловістю (11,5% ВВП). В Україні до війни (2018 р.) цей сектор оцінювався у 4 % ВВП у вузькому розумінні (вся креативна економіка — 7,5% ВВП). Кількість зайнятих оцінювалась у 0,35 млн осіб, і, до речі, це був один з небагатьох секторів економіки, в якому кількість

... Довгоочікуване пряме включення у роботу вебінару *Анни Шендер* зразу зразу оживило аудиторію. Це була і вишукана манера ораторського мистецтва, і професійний етикет, і промені сонця на стіні помешкання турецького Ізміру, і навіть філігранний галицький говір.... І йшлося про тонкощі економіки мусульманського світу, про неповторний східний ритм і колорит іншого суспільного життя... Розмова зав'язалася по-домашньому щира і відкрита ...

КАФЕДРА ТЕОРЕТИЧНОЇ І ПРИКЛАДНОЇ ЕКОНОМІКИ
НДЦ «ДЕМОС»
ПЕРЕДНОВОРІЧНИЙ ВЕБІНАР
"КРЕАТИВНИЙ СЕКТОР
ЕКОНОМІКИ. ТУРЕЦЬКИЙ ДОСВІД"

завтра 28.12.2022р. о 14.00 год.
Автор і спікер – к.е.н. Анна Шендер.
Вебінар відбудеться у змішаному форматі - у НДЦ "ДЕМОС" та онлайн на платформі ZOOM.
Посилання та додаткова інформація нижче.

НДЦ «ДЕМОС» is inviting you to a scheduled Zoom meeting.
Topic: НДЦ Демос's Zoom Meeting
Time: Dec 28, 2022 02:00 PM Kyiv
Join Zoom Meeting
<https://us05web.zoom.us/j/86262597409?pwd=cEdpWltRzRnZ0t09rSm5kL09NY1RNUT09>
Meeting ID: 862 6259 7409
Passcode: ff6pex

Спочатку пані Анна приєдналася до усіх новорічних привітань, закликала до молитви за наших хлопців, які захищають Україну на передовій, побажала усім пошвидше перемоги та миру, щоб це жахіття якомога швидше закінчилося. Далі запропонувала поговорити, як вплинула війна Росії і України на турецьку економіку, як розвиваються стосунки з Туреччиною, який досвід креативного сектору є позитивним і його варто пошири в Україні, відповіла на запитання учасників вебінару.

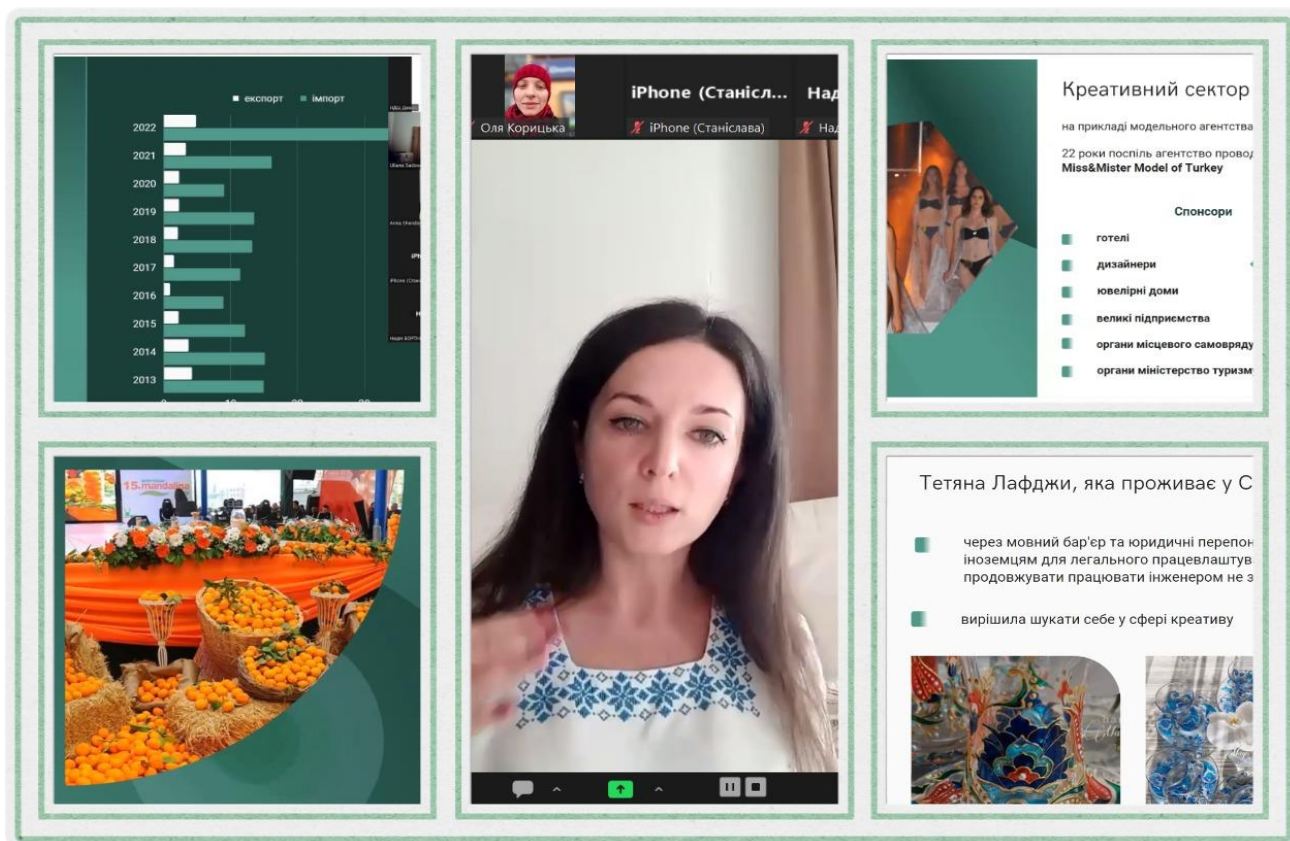
робочих місць за останні роки збільшувалась. Архітектура, дизайн (продуктовий, інтер'єру), фільми, анімація, відео, фото, ремесла, видавнича справа, музика, реклама, ТВ, радіо, виконавче, образотворче мистецтво, бібліотеки, музеї, розробка ігор і додатків, мода, кулінарія, культурний туризм, відповідна освіта — як правило, ці сфери підпадають під визначення КІ. Однак якоїсь уніфікованої і загальноприйнятої у світі класифікації не має. В Україні розвиток КІ характеризувався значними диспропорціями» (наведено за: *Данило Гетманцев* Роль креативних індустрій в економіці повоєнної України (Як держава буде підтримувати креативні індустрії під час відновлення України?). Економічна правда (21 грудня 2022 р.). - URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/12/21/695268/>).

Відначивши, що «креативний сектор економіки - це таке широке поняття, що можна говорити довго і написати цілу книжку», спікерка чітко окреслила три рівні організації креативної індустрії, на яких зосередила свою увагу:

- *рівень регіону* (приклад - регіональні фестивалі);
- *рівень підприємства, корпорації* (прикладі – робота модельного агенства);
- *мікрорівень* (самозайнятість, яка дуже поширена у країні і дозволяє людині самовиразитися, реалізувати свою творчість, отримати якийсь прибуток, а для українців - також представляти нашу країну за кордоном).

Перший рівень (*регіональний*) пані Анна представила на прикладі фестивалів, зокрема, в Сеферіхісаре (фестиваль «Мандарин»), Урлі (фестиваль «Артишок»), Сівасі (фестиваль «Полуниця»), Трабзоні (фестиваль «Лосось», «Анчоус»), Малатіїї (фестиваль «Абрикос»), які відбуваються навіть у малесеньких поселеннях території. Розказала про унікальність традицій Туреччини, де кожна область пов'язується з певним продуктом чи стравою (Адана «Кебаб»), що стимулює внутрішній туризм. Відзначила консервативність повсякденного життя турків і дотримання національних традицій (навіть у Римі чи Парижі шукають ресторан турецької кухні). Не оминула вона увагою й Новорічні фестивалі. «Наприклад, в 2022р. в Ізмірі сказала пані Анна, було три – перший - загальна міська армарка, де були представлені вироби хенд мейд, фотозона з Сантою для дітей і переважно іноземців; другий – французького культурного товариства в Ізмірі, де турки отримують трішки різдв'яного настрою і екзотики іншого світу; третій – міжнародний театральний фестиваль в Ізмірі. Українці Туреччини теж стали організаторами ярмарки, новорічного концерту для дітей, театралізованого дійства, в якому головну роль взяли на себе актори Львівського обласного академічного музично-драматичного театру імені Юрія Дрогобича (м.Дрогобич).

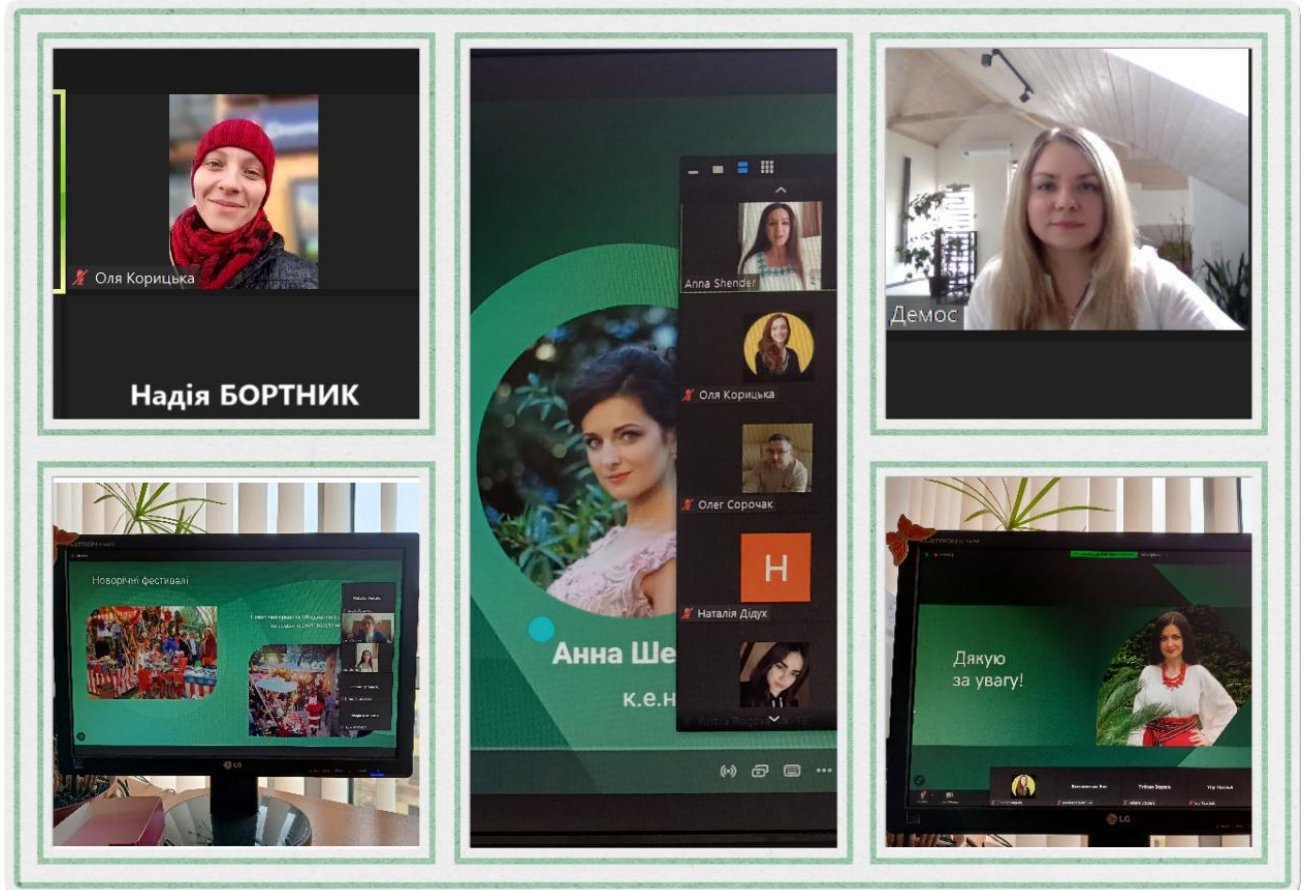
Другий рівень (*корпоративний*) спікеркою було представлено на прикладі модельного підприємства «Ренесанс», яке уже 22 роки поспіль організовує доволі велику подію - конкурс Міс і Містер Модель Туреччини. Пані Анна розказала яка робота передуює цьому дійству, як у кілька етапів забезпечуються нові обличчя для роботи Агенства, як для кожного етапу визначається перелік спонсорів – а це можуть бути як готелі, які надають свої конференц-зали для проведення конкурсу, так і дизайнери, чії ювелірні вироби презентуються та рекламуються, а також великі підприємства, які також таким чином собі забезпечують рекламу.. Конкурс широкого висвітлюється у соцмережах, у пресі, всі про знають .. Цікаво, що спонсорами можуть також виступати як Міністерство туризму Туреччини, так і органи місцевого самоврядування. Так, минулого року Міністерство Туризму для переможниць Конкурсу і супроводжуючих осіб оплатили поїздки в Малайзію для представлення Туреччини у Міжнародному модельному конкурсі. «Наша конкурсантка не перемогла, в Азії - свої еталони краси, але для країни, - сказала пані Анна, – це додаткова реклама, її імідж у світі, і підприємство допомагає у цьому»...

Третій рівень (*мікрорівень*) було показано на прикладі самозайнятості населення. На висвітленні цього питання пані Анна зупинилася особливо детально, оскільки тема є дуже чутливою і для українців, і для місцевих мешканців. Цікавою виявилася оприлюднена інформація про специфіку недообліку офіційного рівня безробіття (Туреччина - 12% проти Азейбарджану – 6% в 2021р.). «Очевидно, - резюмувала А.Шендер, тут впливають історичні традиції жіночої незайнятості, участі у веденні домашнього господарства і вихованні дітей. Люди не реєструються, не виявляють потреб, а інколи просто вважають це недоречністю чи соромом...В країні є різні спеціальні державні програми активізації ринку праці. Для молоді (державна покриває майже половину зарплати молодих фахівців, лиш би підприємства брали їх на роботу); для жінок (допомога до 10 тис. дол США для відкриття бізнесу, 2021р.). Інша річ – іноземці... Наприклад, для того щоб я могла працювати у Туреччині як не громадянка країни, - треба організувати виробництво, взяти на роботу п'ять громадян Туреччини, оформити їм страхівку, а це автоматично блокує мій малий бізнес (МБ)...Крім того, слід податися на дозвіл на роботу в Анкару, де питуть чому саме іноземець повинен претендувати на цю роботу (вакансію), чому не можна взяти на роботу турецького громадянина, плюс - мовний бар'єр та ... низький відсоток кваліфікованих мігрантів, відтак низький відсоток заробітної плати... Усе це пояснює чому наші креативні україночки обирають самозайнятість, самореалізацію... Приклад - *Тетяна Лафджи* - інженер за фахом, яка проживає у Стамбулі, однак через мовний бар'єр, юридичні перепони легального працевлаштування для іноземців, вирішила шукати себе у сфері

креативу - розпис чайних сервізів (сервіз ручної роботи на 6 персон - це 2 тижні роботи у режимі з 8-00 до 17-00 год.). Це уже копітка робота, яка цінується... хоч турки дивуються високим цінам, але декілька стамбульських студій вже знайшли пані Тетяну в мережі і ведуть спільну роботу».

У продовження розмови пані Анна Шендер подарувала «оберемки» думок про розвиток окремих секторів турецької креативної економіки.

У першому випадку нагадала про Міжнародний День кіно (щорічно проводиться 28 грудня і співпав з датою вебінару)... «Звісно, - сказала пані Анна, роль кіно у житті людини і цілої країни важко переоцінити... Особливо, коли прийняти слова Альфреда Гічкока *«кіно – це життя, з якого вирізали найнудніші сцени»*. Проте, у різних країнах буває по-різному. У Туреччині галузь кіноіндустрії – одна з наймасштабніших з поміж інших галузей креативної економіки. Докази тут зайві, адже країна – один з найбільших експортерів кіносеріалів у світі, після США. Турецькі серіали експортуються більше як в 150 країн світу, їх дивиться понад 800 млн глядачів, за 11 років річний експорт продукції зріс у 350 разів.. сягнувши суми 350 млн. доларів США. Очікується, що в 2023 році ця цифра сягне 500 млн доларів США. Галузь має особливе значення для туристичного бізнесу. Знімальні майданчики навколо протоки Босфор, інші історичні локації, які використовуються на зйомках, посилюють бажання глядачів їх відвідати... Але є й специфіка розвитку цієї індустрії у самій Туреччині – це патріотичне ставлення до власного кінопродукту, орієнтація ринку на власного глядача: турки в кіно ходять переважно на турецькі фільми.

Чому так відбувається? Тому, що іноземні фільми не мають дубляжу турецькою мовою..Хіба, мультфільми, діти не вміють читати, а решта йде просто субтитрами.... Натомість, якщо говорити про український кіноринок і порівнювати його з турецьким, то в 2014 році частка касових зборів українських фільмів становила лише 1% від усіх інших. На 2019 рік вона зросла до 8%. Проте, фахівці не раз говорили, що проблемою для українського ринку є невелика кількість кінотеатрів і низька купівельна спроможність населення... а ще засилля російського культурного продукту, орієнтація власних фільмів і сералів, на продаж по країнах СНД. Нині, у нас війна... Зараз прододиться в Україні реформа, поступово бюджет Держкіно збільшується, не в останню чергу завдяки нашому Президентові України, який сам розуміє, що таке кіноі скільки це коштує, і найуспішнішим фільмом, який отримав фінансування від Держкіно залишається комедія продюсером якоє є сам Володимир Зеленський... у 2022 році бюджет для Держкіно значно збільшили - до 1,7 млрд грн. (навіть турки не можуть похвалитися такими показниками, бо це при курсі 27,8 грн за 1 долар США є 60,7 млн дол США). З них, на виробництво 15 фільмів виділено 191,5 млн.грн. (6,8 млн дол США)».

Друга галузь креативної економіки Туреччини – *туризм*. «Ми усі знаємо, сказала А.Шендер, як гарно аніматори вміють розважати туристів, які чудові програми придумують, особливо в анталійських готелях... І якщо говорити про дохід Туреччини від туризму, то у 2021 році (порівняно з попереднім роком) він зріс на 103%. Зняття карантинних обмежень через COVID-19 відкрило двері для туристів: у 2021 році показники сягли 24,4 млрд дол США. Водночас, війна повпливала на падіння показника кількості відвідувачів з Росії та України до Туреччини на 32% та 70% відповідно. У ТОП-5 країн, з яких Туреччина приймала найбільше туристів, були Росія та Україна (близько 30% всього ринку). Війна особливо зачепила цю галузь.

Третя галузь креативної економіки - *це виробництво одягу та текстилю*. Згідно статистики - експорт одягу у 2021 році сягнув 11 130 782 тис.дол США. (зріс на 26,8% у порівнянні з 2020 р.). Це є одне з центральних місць в загальній структурі експорту Туреччини. В країні росте бавовна, відповідно можна виготовляти тканини з власної сировини, виробництво не вимагає дуже кваліфікованої робочої сили...проводиться величезна робота в контексті розвитку креативної економіки. Приклад м.Ізмір, де щорічно проходить виставка-ярмарка вельної моди *Wedding Fashion Izmir* (захід, що входить до списку *офіційних ярмарок та експозицій, що відповідають вимогам галузевої кваліфікації*). До речі, Міністерство торгівлі Туреччини кожного року складає списки ярмарок як внутрішніх, так і за кордоном, які дотримуються подібних вимог (в 2022 році їх було 51, з низ 4 в Ізмірі). Основними клієнтами витворів турецьких дизайнерів є представниці мусульманських країн (сукні закриті для наречених з закритою головою...).

... За величезним масивом цікавої і позитивної інформації про креативні індустрії мусульманської Туреччини учасники вебінару могли розгледіти й

нотки жалю у голосі колеги. Адже рівень загальної освіченості населення у цій крахні, порівняно з Україною, дуже низький (навіть зараз, коли ситуація покращилася, 10% населення є неграмотним, не вміє ні писати, ні читати). На місцях (як районні адміністрації в Україні) є курси (безкоштовні), куди можна записатися на курси турецької мови, спів, малювання, фотографії, шиття... «Особа, - каже пані Анна, навіть зовсім без освіти може навчитися шити, і знайти працю.. навіть робити дрібний ремонт одягу на засадах самозайнятості.. І це теж допомагає людям знайти працю, а з нею - креативити...»

Завершивши доповідь, пані Анна Шендер відповіла на численні запитання вебінарної аудиторії. Так, проф. **Уляна Садова** поцікавилася скільки часу потрібно було для вивчення турецької мови і чи розглядала колега можливості використання такого неоціненого досвіду в Україні (А.Ш.: «..дорогі курси Tomer від Університету Анкари дають розмовну мову на рівні А1, А2 за два-чотири місяці.. Мова подібна з азербайджанською, туркменською, узбецькою – споріднені тюркські мови; кримські татари пишуть киричними буквами, але слова усі турецькі... ..Якщо б запропонували укусь роботу – можливо б й погодилася»); асист. **Ольга Корицька** спитала чи існують у турецькому суспільстві якісь стереотипні увлення про українців, які б варто було змінити, і чи є щось таке у турків, про що українці думають невірно (А.Ш.: «Історично склалося так, що з розпадом СРСР у Туреччину переїхало дуже багато росіянок, так званої, вільної професії, які були з поганою соціальною репутацією, готові експериментувати.. вони, оселившись довкола курортних зон. спровокували соціальні конфлікти у традиційних мусульманських сім'ях. Їх нерідко ототожнювали з українками...Натомість нині ми намагаємося показати різницю. Турки бачать, що українки дуже за дітьми пильнують, водять по гуртках.. Турцькі діти отримують трохи інше виховання у своїх традиціях. І українцям теж треба знати, що Туреччина – це країна наречених... Сюди ніхто не їде на заробітки...Тут не Європа. Тут немає європейських зарплат. Високий рівень безробіття. Ми всі на 90% виходим заміж...У Туреччині у жінок зовсім інше оточення...інша соціальна система...в Україні, якщо двоє розлучаються, то чоловік сплачує аліменти на неповнолітніх дітей... у Туреччині – платить й на жінку, адже вони тут століттями не працювали на засадах найманої праці, були повністю залежні від чоловіка..Нині з Європи приходить фемінізм, усе поступово змінюється...»).

Відповідь на інше запитання щодо ставлення до жінок у науці теж була не менш цікава (А.Ш.: «престижно, але залежно від ситуації. У консервативних чи більш заможних сім'ях – це привід для чоловіка похвалитися. В сім'ях середнього достатку – не схвалюється... Хоча в останній час дуже у пошані є професія вчителя. ... загалом по багатьох професіях немає гендерного поділу на чоловічу і жіночу працю, бо в них жіночої зайнятості просто не було (сфера краси, перукарі)). Доцент **Олег Сорочак** з жартом резюмував почуте: порівнявши дві принципово відмінні етичні системи християнського та мусульманського

світу, припустив, що «...туркиням живеться легше, ніж українкам, ... їм не треба креативити...».

На завершення пані Анна подякувала усім за увагу, наголосила, що групою українців Туреччини, де вона є адміністратором, проводяться дуже різні заходи з популяризації України і допомоги тим особам у Туреччині, які цього потребують. Контакти є у соціальних мережах – на сайті Facebook. Тому при потребі попросила поширити серед людей.

Усі присутні відмітили яскравий, оригінальний професійний мультимедійний супровід презентації про креативні індустрії Туреччини. Над ним працювала член команди НДЦ «ДЕМОС» інж. Наталя Дідух. Кольористика, манера викладу слайдів, а також постійна робота за кадром впродовж усього семінару, додала позитиву у сприйнятті інформації. Хтось навіть додав «кожна людина народжується з талантом... Відтак, креативних індустрій може бути дуже багато...».

Зустріч з Анною Шендер схвилювала багатьох. Вона не тільки зруйнувала певну стіну байдужості, але ще й ще раз показала наскільки Україна занурена у європейські цінності. Так і хочеться згадати турецьке прислів'я «проси щастя сусідові, а воно до тебе прийде».... і не тільки байрактарами...

